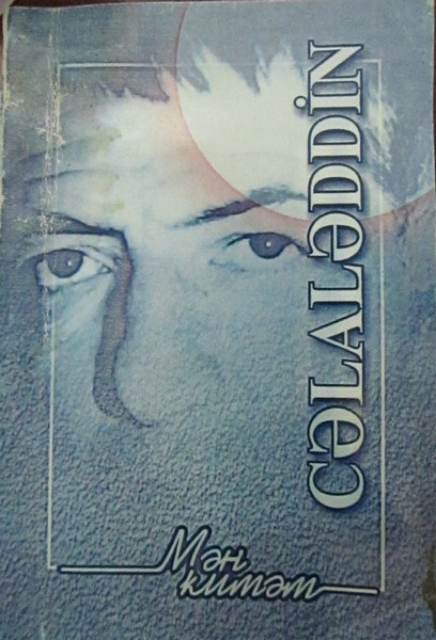

CELALEDDİN

Mah
Kurban

ШИРВАННӘШР, 41 (210), 2000.

Н А Ш И Р

Гәшәм ИСАБӘЛЛИ

Бу китабын ниһыг үзү көрмәсиндә
гаҗысыны әсиркәмәјән
Фикрәт Әһмәд оғлу АДАЈЕВӘ
мүәллиф өз тәшәккүрүнү
билдирир.

ЧӘЛАЛӘДДИН

Мән кимәм. Ше'рләр вә поэма.

Бакы, Ширваннәшр, 2000.

“Мән кимәм” исте’дадлы шаир Чәләләддинин охучуларла илк көрүшүдүр. Илһамыны боја-баша чатдығы мәшһур Будуг кәндинин бәнзәрсиз кө-зәллијиндән, Баба дағын әзәмәтиндән, улу тари-хин сирли-сәһрли кәрдишләриндән алан шаирин ше’р дүнјасы тәбии вә һалаллыг үстүндә көкләниб. Бу поетик дүнјанын гапыларындан бојланан образ-лы-тәфәккүрлү мисраларын әкс-сәдасыны габагчадан көрүр вә мүәллифин уғуруна әминлик дујуруг.

83. 3. Аз (2)

Ч -----

054

Үнван: Бакы-370021, Бадамдар шос. 77.

Тел.: 92-92-27, 92-93-72.

ЈЕРИНДӘН ОЛНАДЫЛАН ДАШЛАРЫН ПОЕЗИЈАСЫ

Улу Азәрбајҗанымызын тәфәккүр мәркәзләриндән бири кими шөһрәтләнән гәдим Губанын бу күнкү әдәби әләмини зәңкиләшдирән Чәләләддин сәси, Чәләләддин нәфәси Республикамызын һәр јериндән көрүнмәкдәдир. Илһамыны доғулуб боја-баша чатдыгы мәшһүр Бүдүг кәндинин бәһзәрсиз көзәллијиндән, Баба дағын әтәмәтиндән, моһтәшәм тарихи кәрдишләрин сирли-сәһрли олајларындан вә анасы Бәсмәнин тәлли-тоғгалы бајатыларындан алаһ шаирин ше'р дүнясы тәбииндир, јашарыдыр вә һалал бир овғатдан сүтүлүб кәһир.

Һәјатын поетик нәфәсиндән доғулан мисраларын нийәгиндән көрүнән мә'сум ушағлыгын мүдриклик чалыначын фәлсәфи-лирик тәхәјјүл јолуна нәзәр салсағ "очағ јери", "јүрд дәрәси"ндән "гара дивин јухусу"на кими мисраланан бир өмрүн "бу мәнәм..." өзүнү тәсдигинин шаһиди оларығ.

"Дашлар аглајанда дөзә билмирәм" дејән шаирин "ичиндә аглајан гара дашлары"ны үст-үстә јыгсандағ олар. Бу дағын зирвәсинә баш әјиб, әтәјиндә намаз ғылан инсанлыгын Короглу доғгазындакы паслы Мисријә күсәнмәси, "адамларын јарымчығ дар ағачлары"на чеврилиб өз башларынын е'дамына күлмәси гара күнләрин гара лисанына чеврилир; бу лисанда чадыр рәнки, гул рәнки, ачизлик рәнки дөврүмүзүн үмидсиз чаларларыјла гаралана-гаралана кедир:

Гара чадырын
гара кечәси,
гара јапынчым...

Јапынчымдан ајры дүшүб ғылынчым...

Гаралана-гаралана јашанан ағлығлар шаирин замана, мәкана вә сонсузлуғлара гијамы үстүндә ше'рләшир, дурулур вә тәбии бир инамла бу гаранлығла-

рын үстүндән гара хәтт чәкир. Ахы мүстәгил Вәтән аалыгында бүтүн гаранлыгларын әриҗиб һечә дөнмәсини дә елә шаирин өзү дујур, өзү вәсф едир:

Гара чадырын
гара кечәси
гара гојунду,
гара гојун дәрисини сојунду...
Гара зурнанын шикәстәси
Мәним тојумду.

Гара зурнанын зөвгүмүзә, көкүмүзә вә кәләчәјимизә бәләдији гара золагларын јаратдыгы овгатын абһавасы дамга дејил, ләкә дә дејил, 1600 илдән дә о јана адламыш Губа тарихинин әзәмәтинин тәрәннүмүдүр, гүрур маршыдыр. Бу әзәмәтли маршын мелодик дүјүнләри Иһаһдагда, Гарачајда, Нәнәвајда, Гарт дәрәсиндә шаггылдајан нәһәнк шаир нараһатлыгыдыр.

Мән шаир нараһатлыгындан бөјүк тәләш танымырам вә инанырам ки, бөјүк әдәбијјат иддиасында олан ше'рләрин сәрраст мисралары һәлә чох аалыгаралы дашлары јериндән ојнадачаг.

Јериндән ојнадылан дашларын поезијасыдыр Чәләләддин поезијасы, зиреәдән баишланан дашларын јүрүшүнүн сылдырым гајалардан гопартдыгы һај-һарајыдыр, јарган агзында тәләтүмүдүр.

Дәрд дашларынын һајгырты салдыгы шаир үрәји бу нәрилтиләрә мәһкумдур...

Јеничә ишыг үзү көрән бу китабын дашларынын һәлә чох дәрәләрә сәс салачагына инанырам. "Ај ишыгы" әдәби мәчлисинин вә Азәрбајчан Јазычылар Бирлијинин үзвү олан шаир достума јени-јени угурлар диләјирәм.

Рамиз ГУСАРЧАЛЛЫ

МЭН ВЭТЭНИ
СЕВМЭСЭМ

МЭН ВЭТЭНИ СЕВМЭСЭМ

Гој ешитсин дағлары,
 Чајлары Вэтәнимин.
 Һүчүм чәксин үстүмә
 Бир бөлүк әскәр кими,
 Мән Вэтәни севмәсәм...
 Мәндән интигам алсын
 Жәздијим кен дәрәләр,
 Гатил кими сәрәләр
 Боз тиканлар үстүнә,
 Десинләр кинли-кинли
 Анан кәлсин түстүнә,
 Мән Вэтәни севмәсәм...
 Мәни севән о гыз да
 Бир дә мәнә бахмасын.
 Мәһәббәтин өмрү дә азалсын
 Гој јашымдан...
 Ахшамлар улдузлар да
 Евимизә ахмасын.
 Күнәш шәфәгләрини
 Чәксин мәним башымдан,
 Мән Вэтәни севмәсәм...
 Онда мән јох оларам
 Вэтәнимдән хәбәрсиз,
 Вэтән мәни севмәсә,
 Мән Вэтәни севмәсәм...

Губа.

МӘНИМ АНАЛЫ ЈУРДУМ

Мәним аналы јурдум,
Башы бәлалы јурдум.
Кечмишә бел бағлајан
Улу бабалы јурдум.
Демирәм баласыјам
Күндә јүз јол кәсәнин,
Күләк кими башымдан
Түстүләниб әсәнин...
Охшајырсан, өпүрсән
Ана кими үзүмдән.
Сәни гәмли көрәндә
Јаш төкүлүр көзүмдән.
Ана көврәк оlanda
Бала да көврәк олар.
Баһар булуду кими
Тез гаралар, тез солар...
Мәним аналы јурдум,
Улу бабалы јурдум.
Билмәрәм өвлад кими
Сизи нечә данмағы,
Узагда бир шам кими
Әлбәт зәиф көрүнәр
Одла долу очагда
Бирчә көзүн јанмағы...

Бакы.

ВӘТӘН ИСТӘЈИР

Бир маһны охунур, динләјирәм мән,
Хатирәмдән кечир мин јал, мин дәрә.
Узаг үфүгләрә әл едирәм мән,
Күлејшә јамачдан күл дәрә-дәрә.

Бир маһны охунур, јаралы маһны,
Јенә пәрванәләр һәсрәтми чәкир?
Дөшдә бәнөвшәләр бәлкә бүзүшүб?
Ким ана Вәтәндән аралы дүшүб?

Бир маһны карваны ахыр сел кими,
Күр, Араз синәмдән ахыр елә бил.
“Раст”а бах, “Чаһаркаһ” ширин,
бал кими,
Дәрбәнд, көзү јолда Тәбриз, Әрдәбил.

Мәним дујғуларым чанлы һәгигәт,
Көјдә улдузлар да ал-әлван кејир.
Бир маһны охунур, сусур тәбиәт,
Маһны үрәкләрдә Вәтән истәјир.

Бир маһны охунур, көнүл маһнысы,
Бир ана маһнысы, Вәтән маһнысы.

ӘСКӘР МӘКТУБУ

Ана, көзүн ајдын, әскәрәм инди,
Кечә дә, күндүз дә кешикдәјәм мән.
Нечә фәрәһләндим, нечә севиндим,
Елә бил лајлалы бешикдәјәм мән.

Әскәрәм, вар мәндә мәтанәт, дөзүм,
Һәр ан дөјүшләрә һәр ан варам мән.
Ана, еј әзизим, еј ики көзүм,
Һәрдән сәндән өтрү дарыхырам мән.

Һәрдән кизли-кизли сызлар үрәјим,
Кәнддә мәнәббәтим, көзалтым галыб.
Мәктублар, мәктублар арзум, диләјим,
Көрән кимә чатыб, көрән ким алыб.

Һәр мәктуб үрәкдә үмид, тәсәлли,
Чавабы кәлмәсә сахлар јасыны.
Мәктуб сорағында бир гара телли,
Бир гыз елоғлумун чәкир назыны.

Ана, көзүн ајдын, әскәрәм инди,
Кечә дә, күндүз дә кешикдәјәм мән.
Нечә фәрәһләндим, нечә севиндим,
Елә бил лајлалы бешикдәјәм мән.

Губа.

МУБАРИЗ КЕШИКДӘ

Мәним ифтихарым, мәним полисим,
Адынла бағлыдыр инам, е'тибар.
Ганун кешијиндә мәним өз изим,
Мәним јаддашымда бир ингилаб вар.

Сынандын, бәркидин чәтин күнләрдә,
Һәр гарыш торпаға чиләниб ганын.
Әбәди галачаг хатирәләрдә,
Сәнин әфсанәви шөһрәтин, шанын.

Јеришин садәдир, аддымын мәтин,
Оғруја, чанијә вермәдин аман.
Дурдун кешијиндә сән һәгигәтин,
Олдун өлмәјә дә һазыр һәр заман.

Һаггы, әдаләти өзүндә көрүб,
Нечә фәрәһләндин, нечә севиндин.
Ән чәтин күнләрдә, ән чәтин анда,
Халга архаландын, халга күвәндин.

Мәним ифтихарым, мәним полисим,
Гәһрәман оғлудур Азәрбајчанын.
Мәним ифтихарым, мәним полисим,
Гәјрәт символудур Азәрбајчанын.

КӘЛИРСӘН

Кәлирсән әјниндә әскәр палтары,
Кәндин тәпәләрдән доланыр јолу.
Адәтдир, јығышыб кәнд адамлары,
Гызлар да бәзәниб, хончалар долу.

Кәлирсән муштулуг алан олачаг,
Бәлкә бығларыны јана ешибсән?
Бурадан кедәндә ушагдын анчаг,
Билирәм бир аз да кишиләшибсән.

Кәлирсән алнында әскәр вугары,
Габаглар анана оғулдун, гардаш.
Бу күндән сәнкәрдә бир әскәр кими,
Бир даһа Вәтәнчүн доғулдун, гардаш.

Губа.

КӘЛ, БАҺАР

Баһар, ај илк баһар, тојун мүбарәк,
Сыхырам, өпүрәм јашыл әлини.
Чырпыныр, кәнчләшир синәмдә үрәк,
Кәл, баһар, анамын ширин кәлини.

Кәл көр һәсрәтини чәкән инсаны,
Нә дејим, динмирсән инсафынмы вар.
Кәл өлдүр Чолаалы, кәл нәнәм чаны,
Бәсдир наз еләдин, баһар, ај баһар.

Кәл, баһар, дағларын бојуна сары,
Башыны дик тутуб өјүнүр гары.
Ләнкәмәр дәрәси, Сәнәм јәјлағы
Сәнин пишвазына чыхыбдыр, баһар.

Илк көрүш, әлимдә новруз күлләри,
Јенидән башлајыр һәјатым мәним.
Баһар, хош кәлмисән, а назлы пәри,
Сәс салыр һәр јана бајатым мәним.

Нечә дә көзәлдир мәнә бу кечә,
Һәр күлдән, чичәкдән гөнчәләр дүшүр.
Ачыр җарпагыны гызылкүл колу,
Улдузлар сәмада бәрг вурур нечә,
Нечә дә көзәлдир мәнә бу кечә.

Илләр тез өтүшдү һајлы, һарајлы,
Һардасыз җајғылы, көрпә илләрим?
Истәрәм онлары көрүм тәзә, тәр,
Илләрим јашымда күнәшли, ајлы,
Илләр тез өтүшдү һајлы, һарајлы.

Һәр кечән күнләрдән хатирә галыр,
Һәрдән јаддашымы тәзәләдикчә.
Көнлүмүн нахышлы, зәрли сазы да,
Каһ титрәк, каһ һәзин һавалар чалыр,
Һәр кечән күнләрдән хатирә галыр.

Севирәм дүнјанын илк баһарыны,
О чөлләр кәлини јалгыз оlanda.
Елчи көндәрәрәм мән өз анамы,
Лалә, үз дөндәриб атма јарыны,
Севирәм дүнјанын илк баһарыны.

ГОВУШМАГ ҮЧҮН

Кедирәм чөлләри һарајламаға,
Кәлин, јахын кәлин,
Гачмајын мәндән.
Сиздән тәбиәти өјрәнәм кәрәк,
Чөлләрин күлүндән, чичәкләриндән
Елләрә тој үчүн бир сүфрә сәрәк.
Кедирәм дағлары сорагламаға,
Дағлар саламымы нәдән алмады?
Дејирәм бәлкә дә мәним саламым
Дағларын өзүнә сәда салмады.
Кедирәм, билмирәм ајрылыг нәдир,
Кедирәм јоллардан совушмаг үчүн.
Көзүмдән, көнлүмдән узагда галан
Ана нәфәсинә говушмаг үчүн.

ЈАШАЈАЈДЫ КАШ

Бу јолда гурумуш бир ағач дурур,
Гаралыр кечәләр, гаралыр сәһәр.
Торпаға сәјкәниб наәлач дурур,
Көзүмү ачандан бурда жүксәләр.

Көр ки, нечә гыша, нечә баһара,
Мејвәли, мејвәсиз чыхыб бу ағач.
Меһрини кимсәсиз дашлы чығыра,
Бир дә гајалара салыб бу ағач.

Илләр, һадисәләр јатыр көксүндә,
Ондан нағыл дејир кәнддә гочалар.
Киминин бурадан јолу дүшөндә,
Бурда ат бағламыш бизим бабалар.

Дөнүб хатирәјә, дөнүб нағыла,
Бу гоча ағачын тарихи, јашы.
Фир'ону тахтында көрүб, ај бала,
Бабам ширин-ширин нағыл данышыр.

Будур гуру көвдә, өлү бир бәдән,
Будаглар бојнуну бүкүб дајаныб.
Нә вахт јыхылачаг архасы үстә,
Одунчу балтаны чәкиб дајаныб.

Бир аз аралыда сөкүк диварлар,
Бу улу ағачла дејилләр һәмјаш.
Һәјатда тарихи бөјүк ағачлар,
Тарих китабында јашајајды каш.

КЕЧ ОЛАР

Бу дағлары гарыш-гарыш кәзмишәм,
Бабадағым сөз данышыр, дил билир.
Гырхбулаға су ичмөјә кәлмишәм,
Әрәнләрим гајыдармы, ким билир.

Әрәнләрим гајыдармы? Ким билир,
Ајғыр атлар јары јолда кишнәмәз.
Гарачајдан гара лилли сел кәлир,
Дағда чобан бармағыны дишләмәз.

Дағда чобан бармағыны дишләди,
Лејсана бах, тут учундан көјә чых.
Короғлунун дәјирманы ишләди,
Чәнлибелә гајыг үзүр алачыг.

Дағлар чимиб раһат олду бүркүдән,
Күнәш ана гуршағыны бағлады.
Чобан гызы мәнә бахды күзкүдән,
Көзләриндән гоша булаг чағлады.

Күләк әсир, әтир сачыр һавадан,
Чичәк әтри, јарпыз әтри биһушам.
Әрәнләрим гајыдарды давадан,
Јер титрәди, көј ағлады бу ахшам.

Бу дағларын зирвәсинә баш әјиб,
Әтәјиндә намаз гылыр гочалар.
Торпағыма көз диқәнә даш дәјиб,
Дашы гојсам, даш үстүнә учалар.

Дашы гојсам, даш үстүнә учалар,
Дағ пүскүрәр, гара ләкә көтүрмәз.
Намәрд оғлу, јалварышын кеч олар,
Бизим дағлар дүз илгары итирмәз.

ЧАЛ КӨРҮМ

Имам дајы, балабаны чал көрүм,
Гара зурна әршә дәжиб дајансын.
Бу дүнјанын гадасыны ал көрүм,
Бу дағларын гадасыны ким алсын?

Чал, чал дедим, бу шикәстә руһумдур,
“Короғлу” чал, инди вуруш дәмидир.
Имам дајы, чал бу дашы овундур,
Кечили дағ мәним батмыш көмимдир.

Чиләханым гарыды гыз, галды гыз,
Ләлә көчүб иманыны јандырыб.
Еј дағлардан гачаг дүшән ағылсыз,
Нүһ көмиси јелкәнини галдырыб.

Нәнәвајдан галхдым Чафа, нәнәм вај,
Бабадағдан бахдым Гафа, нәнәм вај,
Бу дағлары јыхдым даһа, нәнәм вај,
Имам дајы, чал ки, аран јахшыдыр.

Јол үстүндә төк дајаныб Әнбәрә,
Пирбәнөвшә, Пирәдастан, Кендәрә,
Гарачајдан кечиб чыхсан Минбәрә,
Имам дајы, чал ки, Вәтән јахшыдыр.

МЕШӘ КӘЛИН КӨЧӘЧӘК

Мешәјә елчи кедәк,
Җазын оґлан чағыдыр...
Күнәш дүшдү габаға,
Җаз јағыша башлады...
Мешәјә елчи кедәк,
Пајыз јаза јағыдыр...
Онун бәјлик палтары
Хәзәлләрдән тикилиб.
Нараһатдыр палыдлар,
Гозаларда һүркү вар...
Пајызы хәстә билиб,
Мешә солду о ки, вар...
Мешә мәним олачаг,
Дағын һөкмү бөјүкдү.
Ајылар јаллы кедир.
Түлкү бојну бүкүкдү...
Тој күнүдүр, ағачлар
Ағдан кејибдир дону.
Мешә кәлин көчәчәк,
Җыш кәлиб ана кими
Јола салачаг ону.

МӘН ФӘҺЛӘЈӘМ

Мән фәһләјәм, зәманәтим әлләримдир,
 Ләкәсиздир жүзкү кими адым мәним.
 Бу ад мәним шөһрәтимдир, гүдрәтимдир,
 Гардашлыгдыр, азадлыгдыр андым мәним.

Мән фәһләјәм, зәһмәт долу чөрәјимдә
 Јашамаға, јаратмаға чағырыш вар.
 Дөјүшләрин руһу галыб үрәјимдә,
 Јаддашымда нечә баһар, нечә гыш вар.

Мән фәһләјәм, зирвәләрдир
 јурдум, јерим,
 Һарда олсам күнәш кими јанасыјам.
 Әсрләрин шаһидидир алын тәрим,
 Мән тарихин, мән заманын баласыјам.

Мән фәһләјәм, әбәдијјәт мәним јашым,
 Сәфәрим вар бу күн-сабаһ Марса-Аја.
 Бир дағам ки, әјилмәздир
 мәғрур башым,
 Сүлһ, сәадәт кәтирмишәм бу дүнјаја.

ГАЛАЛАР

Дөнүб әсрләрин даш намәсинә,
Тарихи бу күнә сәсләр галалар.
Кечмишин даш олмуш нәғмәләрини
Гајғыла, истәклә бәсләр галалар.

Өтән гәринәләр, өтән әсрләр,
Онларын көксүндә хырдаланыбдыр.
Гајалар, кәсәкләр илләрә дөнүб,
Онларын јашында сыраланыбдыр.

Инсан әлләринин мө'чүзәси тәк
Шөһрәт дағы кими галыб галалар.
Нечә дүнја көрмүш гочалар кими,
Бу күн дүшүнчәјә далыб галалар.

ДАША ДӨНҮБ

Азых адлы мағара вар,
 Даш әсрин јадикары.
 Очаг јери гара түстү,
 Диварлары ачыг сары...
 Даш дөврүн абидәси,
 Даша дөнмүш әмәјидир,
 Тәбиәтдән горунмаға диләјидир
 Инсанларын...

Ағ, гырмызы, сары торпаг,
 Тәкнәдәки чөрәјидир
 инсанларын...

Арзулары, үмидләри
 Чынгыл олуб гајаларда.

Бабаларын ајаг изи

Јашар бу күн

Сал дашларда...

Ким билир ки, ајлар, илләр

Нечә кечиб әсрләрә?

Инсан әли, инсан гәлби

Нечә ујуб бу јерләрә?

Гопуб дүшән тарихимдир

Һәр зәррәси...

Һәзин ана лајласыдыр

Балта сәси, чәкич сәси...

Гәринәләр гылынч кими,

Бычаг кими јаша дөнүб...

Инсан оғлу мағарада

Нә вахт исә даша дөнүб...

БАБАДАҒ БАЈАТЫЛАРЫ

Галаларын галасысан,
Сән галдыгча галасысан.
Гафгаз адлы бир атанын
Даша дөнмүш баласысан,
Бабадағ.

Јаллы кедир сыра дағлар,
Бајатысы синә дағлар.
“Бурда бир икид өлмүш,
Көј кишнәр, булуд ағлар”,
Бабадағ.

Улу дүнјам јан ичиндә,
Икидләрим ган ичиндә,
Горгудум туфан ичиндә,
Јер титрәди, көј ағлады,
Бабадағ.

Булагларын сојуг, сәрин,
Дәрәләрин сирли, дәрин,
Дејирләр ки, көјүн, јерин
Никмәти вар очағында,
Бабадағ.

Бабаларын нағыл сөзү,
Гочаларын ағыл сөзү,
Дилимиздә “сағ ол” сөзү
Јашамаға зәманәтдир,
Бабадағ.

Ашыг ағлар һимимә бәнд,
Дағлар учар зилимә бәнд,
Әтәјиндә беш-алты кәнд
Мәндән сәнә әманәтдир,
Баба дағ.

Јелкәнсиз кәмијәм, јелкәнсиз кәми,
Баш алыб һајана кедир, билмирәм.
Далғалы, күләкли дәниз аләми,
Бу Јер күрәсидир, нәдир, билмирәм.

Фыртына ичиндә кедирәм анчаг,
Дағлар нә'рә чәкиб үстүмә кәлир,
Дивләр, әждаһалар үстүмә кәлир.
Бирдән Мәликмәммәд олдум јухуда,
Чәкилди фыртына, кетди горху да.
Кечә кечиб кедәр, сәһәр ачылар,
Севдијим һәјатла кириб гол-гола,
Кедиб дәнизимлә барышачағам,
Кедиб дағларымла барышачағам.
Бахын, сиз дә бахын, елә индичә
Гачыб инсанлара гарышачағам.

Губа.

Бу мәнәм,
Ијирми ил бундан габаг,
Он беш јашында...
Јашымын јаш олан вахты,
Башымын баш олан вахты,
Бәркијиб даш олан вахты.
Бир сәһәр сачымы дарајыб,
Ағрымы, ачымы далыма сарыјыб,
“Данабаш” кәндиңдән гачдым.

**МЭНИМ
КИМЛИЈИМИ
МЭНДЭН
СОРУШМА**

АМАН ВЕР

Мәним кимлијими мәнән сорушма,
Һимә бәндәм, сары симәм, сары сим.
Һара кетдим Кәрәм чыхды гаршыма,
Бу јолларда өлән кимдир, галан ким?

Бу јолларда Мүшфиг өлдү, галан мән,
Бу јолларда галанан мән, јалан мән,
Дил ачандан шаир олан балан мән,
Сары симин сәһри мәни өлдүрүр.

Сары симин сәһри мәни өлдүрүр,
Су чиләнмиш көз кимијәм, сызларам.
Јиди дүнја, севинмәјә тәләсмә,
Чавид, Чавад јада дүшүр, ағларам.

Бу ајрылыг, бу көз дағы аз имиш,
О илләрдә пајыз хәстә, гыш ағыр.
Сары симдә налә чөкән саз имиш,
Кирпијимдән дамчы-дамчы даш јағыр.

Сары симин сон мәнзили һардадыр?
Ағы дејән аналардыр, аналар.
Јерин үзү, көјүн үзү гарадыр,
Сары симим ган ағласа ган олар.

Сары симдә мө'чүзә вар, мө'чүзә,
Чајлар дашыб, кәһризләр дә дурулуб.
Ики тале, ики дүнја үз-үзә,
Дост дүшмәнә, дүшмән доста вурулуб.

Сары симин сeһри мәни өлдүрүр,
Башым үстә шимшәк чахыр, јел әсир.
Чәрхи-фәләк дәли кими күлдүрүр,
Сары симим чан алмаға тәләсир.

Сары симим, чан алмаға тәләсмә,
Өлүләри күлдүрмәјә саз кәлир.
Јашамаға, јаратмаға аман вер,
Пајыз кечиб, гыш гуртарыр, јаз кәлир.

ҤАГГ НӘҢМӘСИ ОХУЈУРАМ

Мән бир нәғмә охујурам,
Ҥагг нәғмәси.

Үрәјимин јанғысыдыр
Бу маһнынын зүмзүмәси.
Бу маһнынын сөзләрини
Фүзулидән өјрәнмишәм,
Нәсимидән өјрәнмишәм,
Нечә дәфә өз-өзүмә
сөјләмишәм.

Бир гүдрәтә маликдирми
Үрәјимин гадир сәси?

Бу күн јенә охујурам
Ҥагг нәғмәси,

Ҥагг нәғмәси...

Ҥагг нәғмәси дүнәнимдә
Јашар мәним,

Бу күнүмдә јашар мәним...

Ҥагг нәғмәси заман-заман
Јашар мәним,

Чошар мәним.

Кәлин јенә вараглајаг
Тарихими вараг-вараг.

Ҥагг јолунда дөјүшүбдүр
Нечә гылынч,

Нечә галхан,

Нечә мызраг...

Ҥагг нәғмәси ешидирәм
Узаглардан,

Јенә, јенә дамарымда
Чошур ганым.

Мән һагг үчүн доғулмушам,
Һагга гурбан мәним чаным.
Һагг нәғмәси охујурам
Бәмдән зилә,
Зилдән бәмә.
Мән бир кәфән тохујурам
Јаланлара.
Өз һаггымы сора-сора,
Билә-билә.
Һагг нәғмәси милләтимин
Әсрләрдә донуб галан
Бир арзусу...
Јуја билмәз
Ган изини тарихимдән
Нә сел, нә су...
Сәда салар узаглара
Үрәјимин гәзәб сәси.
Бу күн јенә охујурам
Һагг нәғмәси,
Һагг нәғмәси...

АТАМ ЕВДӘН КЕДИРДИ

Мән онда көрпә идим,
Атам өлән мај күнү.
Мән онда көрпә идим,
Тәләјимин вај күнү.

Бешијим дар ағачым,
Ичиндә бағлы бәләк.
Кәл, гардашым, кәл, бачым,
Кими өлдүрүр фәләк.

Бу дәрәд көјдән кәлирди,
Көјәрир, бәс еләмир.
Атам евдән кедирди,
Јеријир, сәс еләмир.

Анамы тутмушдулар,
Ган үзүнү бојамыш.
Мәни унутмушдулар,
Көрпә күлүр, ојагмыш.

Атам евдән кедирди,
Дүнјаја мән кәлирдим.
Атам һара кедирди?
Мән өлүм нә билирдим.

Нә билирдим атамдан
Ајрылырам мән бу күн.
Нә билирдим бу һәсрәт
Гылынч чәкиб үстүмә.

Нә билирдим аталы,
Атасыз олмаг нәдир.
Нә билирдим, ај Аллах,
Јетим доғулмаг нәдир.

Нә билирдим ахирәт,
Атам чәннәт гулујмуш.
Кирпијими јандыран
Чәһәннәммин одујмуш.

Атам евдән кедирди,
Күл әләнди, од уддум.
Һагдан бир сәс кәлирди,
Улајырды боз гурдум.

Атам евдән кедирди,
Јеријир, сәс өләмир.
Бу дәрәд көјдән кәлирди,
Кејәрир, бәс еләмир.

ГАЛТАР МЭНИ КЭНДИМИЗЭ, АНАЧАН

Мәним дәринлијә асылмағым вар,
Мәним дајазлыға јыхылмағым вар,
Мәним ушаглара пахыллығым вар.
Һәр үчү нечә дә дәрәд олуб мәнә,
Дәрәдләр “фағырлашыб” пәрт олуб јенә.
Бу дәрәди чәкә билмирәм,
О дәрәди јыха билмирәм.
Јыхыб үстүнә чыха билмирәм
бу дәрәдләрин,

Күчүм чатмыр,
Дишим батмыр.

Бу зүлмдөн гуртар мөни, илаһи,
Тут әлимдөн апар мөни, илаһи.
Чаным гуртарсын бу дәрдләрин,
Намәрдләрин әлиндән.

Аллаһын вәкили Кәрим чатды дадыма.
О да кефли Искәндәри көрүб,
түпүрдү дабанына.

Гачды...

Бахырам дөрд тәрәфим дашды,
Кәрим дә јолдашды бу дашларла,
Данышыр башдашыларла.

Горхдум, даш олмагдан горхдум,
Бир килә јаш олдум, Аллах.

Асылдым анамын көзүндөн,
Сүзүлүрөм үзүндөн.

Бу зүлмдөн гуртар мәни, аначан,
Тут әлимдән апар мәни, аначан,
Ғајтар мәни кәндимизә, аначан,
Ғајтар, ғајтар...

Илаһи,даш олмаг истәјирәм мән,
Атылым бир күнчә галым дојунча.
Дашлары јаныма сәсләјирәм мән,
Дашлар ушаг кими гачыр далымча.

Дашлар ушаг кими гачыр далымча,
Мәндән исти нәфәс, сығал истәјир.
Бир дашдан әјилиб бағыр алынча,
Бир даш мәндән күсүб нағыл истәјир.

Дашлар ушаг кими гачыр далымча,
Мән дә мин илди ки,
даш олмушаммыш.
Бир даш күллә кими учур далымча,
Бир дашын көзүндә јаш олмушаммыш.

Бир дашын өнүндә горхдум, әјилдим,
Һаны о чағларым, “о дәли” вахтым.
Бир заман мән белә јорғун дејилдим,
Бир даша сөјкәниб тәсәлли тапдым.

КӘЛ

Гарт дәрәси, гурд дәрәси,
Очаг јери, јурд дәрәси,
Еј пирләрин нур дәрәси,
Ишығыма, одума кәл.

Будуг дејил, буд-оғузду,
Гурдун оғлу гурд-оғузду,
Түркүн голу јурд-оғузду,
Очағыма, сојума кәл.

Даш үстүнә даш дүшәнди,
Әл узатдым даш үшәнди,
Даш ганадлы гуша дөндү,
Чығырыма, јолума кәл.

Даш оғлујам, дашдыр адым,
Дашы дашдан ајырмадым,
Көјә галхдым аддым-аддым,
Јерә дүшдүм, бојума кәл.

Дағда битир гар ағачы,
Һәр будағы дар ағачы,
Бабадағым дор ағачы,
Јағышыма, долума кәл.

Мән бу дағын баласыјам,
Будуғун чан галасыјам,
Аллаһ, бир күн јанасыјам,
Ағушума, тојума кәл.

сәс

Сәс, сәс, сәс...
Нәдир бу һәвәс?
Ичим бош гәфәс,
Рәгс едирәм, рәгс.
Сәс кәлир гулағыма,
Исти нәфәс вар,
Дәли һәвәс вар
Бу сәсин ичиндә...
Рәгс едирәм,
Чыртыг вура-вура баш алыб кедирәм
Җара кәлди.
Архамча дүшүб мәни изләјән
Гара кәлкәмди.
Кедирәм күчәләр боју,
Јаман буландырыблар сују.
Әл чала-чала, чыртыг вура-вура,
Јыхыла, дура кедирәм анчаг.
Дајан дедиләр, горхдум дајандым,
Гара кәлкәмә сары узандым.
Өртдүм бәдәнимлә
Гара кәлкәми.
Өлү билдиләр мәни, өлү,
Гара кәлкәм дә өлдү мәнимлә.
Башларыны булајыб кетдиләр,
Сүмүкләримии јалајыб кетдиләр.

Мән јаланчы, сән јаланчы,
Мән диләнчи, сән паланчы,
Икимизә бөл газанчы,
Алан јыхды евимизи.

Башымызы күј тутанда,
Җөзүмүзү пиј тутанда,
Мејдан бизә зүј тутанда,
Чалан јыхды евимизи.

Јашамырыг, сүрүнүрүк,
Башга дона бүрүнүрүк,
Дүнја бојда көрүнүрүк,
Јалан јыхды евимизи.

Шаирләрин сөз јолу вар,
Наданларын өз јолу вар,
Бу милләтин дүз јолу вар,
Галан јыхды евимизи.

БУ ДАШ МӘНДӘН НӘ ИСТӘЈИР

Җазым ғышымын үстүндә,
Изим дашымын үстүндә,
Руһум башымын үстүндә,
Бу даш мәндән нә истәјир.

Әл вурурам, истиси јох,
Дәм тутурам, түстүсү јох,
Ғалдысы вар, өлдүсү јох,
Бу даш мәндән нә истәјир.

Көјдән кәлир, од кимиди,
Јердән чыхыр, от кимиди,
Ачыјанда гурд-кимиди,
Бу даш мәндән нә истәјир.

Неј охшадым, әзизләдим,
Бир имана кәләр дедим,
Дишләримлә әзиб једим,
Бу даш мәндән нә истәјир.

Дүнја дәјирман дашыды,
Көј үзүндөн асылыб.
Јумурта бојда даш парчасыды,
Башынын түкүндөн асылыб,
Үзүнүн гырышындан асылыб.
Милјон илләрди бу зүлмә дөзүрмүш,
Бу күн әли әтәјиндән үзүлмүш,
Талејин һөкмү бојундуругмуш,
Бир јағлы гујругмуш дүнја.
Ағзымын сују аха-аха,
Бир аз да горха-горха,
Бахырам бу гујруға,
Аллаһдан бујруг көзләјирәм.
Әлләри, ајағлары бошалыб,
Мум кими јумшалыб дүнја,
Әлимә, ајағыма јапышыр.
Көзләри һәдәгәсиндән
чыхыб дүнјанын,
Јашадығы бир анын,
Сонсузлуг өмрү,
Бир дә јанан улдузларын
гаралан көмүрү.
Көзләримин габағында,
Өлмәзлик нәғмәси додағында,
Јыхылыб инсанларын ајағына
Имдад истәјир.

Чармыха чәкин мәни,
 Еј инсанлар, чармыха.
 Прометеј кими.
 Ишыг верди инсана,
 Һәјат верди инсана
 Прометеј.
 Аллаһ иди, дөнүб өзү
 Инсан олду
 Прометеј.
 Чармыха чәкдиләр Прометеји,
 Булудлар гәмли өтдү башындан.
 Дүнја јыхылды ајагларына,
 Ағлады инсан,
 Сызлады инсан
 Прометејин һалына.
 Һарда алов көрүнүр,
 Һарда тонгал јаныр,
 Һарда од вар,
 Прометејдир јанан.
 Гафгаз дағлары онун голларыдыр
 Узанан.
 Прометеј елмәјиб,
 Мәнәм Прометеј!
 Мән дә инсанлара одлу
 гәлбими вердим
 Күнәш кими.
 Чармыха чәкин мәни, еј инсанлар,
 Прометеј кими.

Сәбримин касасы доласы имиш,
Өзү өз сачыны јоласы имиш,
Бу каса Аллаһын бәласы имиш,
Бу каса сәбримә ган уддурачаг.

Сәбрим түкөнәндө бошалыр касам,
Навалы көпүкләр мејдан сулајыр.
Кәрәк бу касадан мән гисас алам,
Бу каса ичиндә шејтан улајыр.

Бу каса ичиндә шејтан базары,
Шејтан адамлара гыр атмыр даһа.
Бу каса ичиндә чан верир ары,
Арылар пәтәјә гајытмыр даһа.

Бу каса ичиндә гулам, әсирәм,
Голлары зәнчирли дәлијәм, Аллаһ.
Касадан чыхмаға мән төләсмирәм,
Өзүм өз әтими јејирәм, Аллаһ.

Бу каса ичиндә дәлүм ојнајыр,
Сајымы артыран долүмә јазыг.
Бу каса ичиндә өлүм ојнајыр,
Бу тојда ојнајан өлүмә јазыг.

Бу каса ичиндә ганлы көјнәјим,
Ганлы дар ағачы јаланмыш демә.
Бу каса ичиндә мәним өлмәјим,
Гурдла гијамәтә галанмыш демә.

КӨЗЛӘЈИР

Дағыма бах, чалын-чарпаз,
Бир учу гыш, бир учу јаз,
Короғлудан галан доггаз,
Нечә илди јол көзләјир.

Мисри гылынч пас ичиндә,
Чәнлибелим јас ичиндә,
Кечәл һәмзә наз ичиндә,
Гапысында гул көзләјир.

Гары дүшмән диниб кәлир,
Гарышганы миниб кәлир,
Дүз үстүмә синиб кәлир,
Ајғыр атым чул көзләјир.

Өмүр дә бир әманәтди,
Ону дујмаг сәадәтди,
Ким јыхылса хәјанәтди,
Дүнја ону дул көзләјир.

Мәним о јаныглы түтәјим һаны?
 Бу гамыш түтәкләр јалаг үфүрүр.
 Әлимә кәлмәјән әтәјим һаны?
 Әтәјим архамча балаг сүпүрүр.

Ичиб дәрд дағындан, дәрдинә шәрик,
 Күчәләр мин чүрә һәдјан ујдурур.
 Диләнчи, әләкчи һәр тинә шәрик,
 Сүпүркә сатанлар гијам ујдурур.

Милчәк топасынын гурбаны ары,
 Нештәри һавада басылыб галыб.
 Адамлар јарымчыг дар ағачлары,
 Башлар бојунлардан асылы галыб.

КӨБӘЛӘК

Мешәдә җыхылмыш чүрүк ағачдан,
Көк атыб әтрафа бахыр көбәләк.
Җышда гар кәләндә, җазда җағышда,
Ағач көвдәсиндә җатыр көбәләк.

Чанлыдыр, чүчәрир, һәҗат ешги вар,
Нә ишыг көрүр о, нә сәс, нә сәмир.
Бизим мешәләрин бөҗүк дәрди вар,
Көбәләк башына мин һәвәс кәлир.

Мешәдә хәлвәтчә синә дөҗүр ки,
Куҗа тәмиз одур, “кишидир”, “нәрдир”.
Анчаг җазыг “битки” һеч билмәҗир ки,
Өзүнү җашадан чүрүнтүләрдир.

Мешәдә көбәләк, һәҗатда надан,
Инсан симасында һәм чаван ола.
Һара төләсирсән, заман, аҗ заман?
Надан адамларла кириб гол-гола.

Заманы өтүбдүр бу күнкү кәнчләр,
Саггал бурахан ким, сач узадан ким.
Дүнән ушаг кими кәнддән кәләнләр
Кәндә гаҗытсалар танымаз һеч ким.

Губа.

ВИЧДАН МӘНКӘМӘСИ

Отурмушам,
 Кечән кичик өмрүмүн
 Илләрини сајырам,
 Ајларыны сајырам,
 Күнләрини сајырам.
 Мә'налы күнләрим
 Мә'насыз күнләримдән
 Истәјирәм ајырам.
 Отурмушам...
 Нардан башлајым? Нәдән?
 Күнләр, ајлар, илләр,
 Гуртармаға чалышыр
 Чаныны бу мәнкәнәдән.
 Вичданым диндирир
 Илләри, ајлары, күнләри
 Бир-бир.
 Күнаһкар кимдир?
 Мән, сән, о,
 Биз, сиз, онлар...
 Нардаса бир вахт
 Адамлары јејирмиш гојунлар.
 Дојунча бахдыг бу тамашаја
 Сығаллаја, сығаллаја,
 Охшаја, охшаја,
 Јола салдыг илләри,
 ајлары, күнләри.
 Бир дејән олмады һара кедирик?
 Ај чамаат, гајыдын кери,
 Гајыдын кери.

Милчәји фил етдик,
Јалана, јалтаға дил вердик.
Вичданы итирдик.
Данышды, јорулду ағызлар,
Јазылды, позулду кағызлар.
Сонра да архивә атдыг...
Архајын јатдыг...
Бәсдирин бир-биримизи
Алдатдыг!
Һәр илин, һәр ајын, һәр күнүн
Өз јери, өз сәси,
Галхын, мөһкәмә кәлир,
Вичдан мөһкәмәси...

ЧАЛМА МӘНИ, ЧАЛМА, ИЛАН БАЛАСЫ

Мәним нәјим вар ки, талан оласы,
Милли таланчыја палан оласы.
Мәни изләјирсән, илан баласы,
Мәни чалачагсан, көзләрин ајдын.

Мәни чалачагсан, көзләрин ајдын,
Дишинин јемијәм, овунам сәнин.
Һарда һөкм вердин, һарда дајандын,
Арханча сүрүнән јолунам сәнин.

Арханча сүрүнән јолум нә узун,
Чармыха чәкилән бојум нә узун,
Мин илди чалыныр тојум нә узун,
Чалма мәни, чалма, илан баласы.

Чалдынмы бу дүнја јетим галачаг,
Сәнин мұкафатын сичан баласы.
Мәним гисасымы итим алачаг,
Чалма мәни, чалма, илан баласы.

Сичан ләззәтиндән дојачағын күн,
Гурбаға көлүнә даш атачагсан.
Өзүн өз дәрини сојачағын күн,
Јолума бир күллә бош атачагсан.

Бошлуғун ичиндә итиб кетмисән,
Һәр күнүн нәш'әли, чәкиб кетмисән,
Мәни јары јолда атыб кетмисән,

Мән чан һајындајам, сән ган аласы,
Чалма мәни, чалма, илан баласы.

Бу долу дүнјада, бу бош дүнјада,
Байгушу улајан галош дүнјада,
Сән див олачагсан сәрхош дүнјада,
Мән исә сүрүнүб инсан оласы,
Чалма мәни, чалма, илан баласы.

ВӘТӘН

Гара чадырын
гара кечәси алтымда,
Гарача чобан гул отарыр тахтымда,
Вәтән.

Гара чадырын
гара кечәси,
гара жапынчым...
Жапынчымдан аҗры дүшүб гылынчым,
Вәтән.

Гара чадырын
гара чөмчәси јағланыр,
ичиндә гара ганлар буғланыр,
Вәтән.

Гара чадырын
гара кечәси
гара бачам,
гара бачамын
гара түстүсүнә мөһтачам,
Вәтән.

Гара чадырын
гара кечәси
гара бахтым...
Үстүндә узаныб,
гарлы дағлара бахдым,
Вәтән.

Гара чадырын
гара кечәси ағармаз.
Ағарса да јараларым сағалмаз,
Вәтән.

Гара чадырын
гара кечәсини јудулар,
гара газаны јаладылар,
Гара милләтин дәрисини сојдулар,
Вәтән.

Гара чадырын
гара кечәси
гара гојунду.
Гара гојун дәрисини сојунду,
Вәтән.

Гара зурнанын шикәстәси
мәним тојумду,
Вәтән,
Вәтән.

АНЫМЛАР

Һовур-һовур даш,
Көзүмү овор даш,
Һара гачым әлиндән
Мәни говур даш.

Үзүмә бағлы гапы,
Чәфтәси јағлы гапы,
Бармагларымын јери,
Ачырам, өртүрәм,
Ирәли, кери.

Асылгандан асым, асым,
Асылгандан сүзүлүр
көз јашым,
Бирчә өмүр јашадым.

Анд ичирләр,
Анд ичиб, ган ичирләр.
Атын бу анд шабашлары,
Чибимдә сапанд дашлары.

Кечи чан һарајында,
Гәссабын балтасы күт.
Гәссабхана гапысында,
Гујруг булајыр
Ач ит.

Мән атајам,
Атасыз атајам.
Араза көрпү олдум,
Һәм о тајам,
Һәм бу тајам.

Башымын папағы,
Палыдын саралмыш јарпағы.
Папағы атым,
Јарпаглар төкүлсүн.
Кечәл Һәмзә гәһ-гәһ чәкиб күлсүн
Мәним даз башыма.

Киши папағы
Һәр кишинин өзү,
Шәһид Шушамызын көзү
Папағым түстү верир.

Киши папағы,
Һәр кишинин өз папағы.
Атын ајаглар алтына,
Танры бизи бағышлајар.

Һәдд,
Һәддими билдирән һәдд.
Нә өлкә таныјыр, нә сәрһәд.

Ийнәнин көзү ишыг,
Рәнк, сәс, јарашыг.
Мәнә ишыг верин,
Мәнә рәнк верин,
Өзүмү таныјым.

Мәним кимлијим,
Кимсәсизлијим.
Мәним кимлијим,
Чавабсыз суал.
Варам бир күн,
Јохам бир күн,
Мәни ахтармајын.

Вахт,
Саатла өлчүлән бир ан.
Әгрәбләрин һәјәчан сигналы,
Биз варыг.
Вахты тутмаг үчүн тәләсиб,
Тәндирә дүшән ушагларыг.
Тәндирә бах,
Күнәш бојда.
Көһлән атларымыз
јанды ичиндә.

Ичимдә өлүм горхусу вар,
дајан,
сус,

данышма.
 Арамызда Мирзә Чөлилин
 олүләри дирилир.
 Нәсруллаһлар үстүмүзә
 јеријир.
 Әризә јазмышам Аллаһа,
 бу горхулу күнләрим
 бир аз да узатмаға.
 Ичимдә өлүм горхусу вар,
 Бир дә гара дивин јухусу.

Гәлбимдәки чан јанғысыдыр,
 Тәләјин гарғысыдыр.
 Өлүрәм ки,
 Аллаһын ишләринә бахдыгча,
 Өз һалыма күлүрәм ки.
 Дојмадым өлмәкдән, күлмәкдән,
 Горхурам шејтанла
 Үз-үзә кәлмәкдән.

Дүнја чәннәтли олуб,
 Чөрәк миннәтли олуб,
 Памбыгла баш кәсилир,
 Јаман зилләтли олуб.

Бири мәндән сорушур,
 Һаралысан?
 Губалысан? Газахлы?
 Гарабағлы...

Чијниндә хурчун,
Голлары бағлы?
Јетир, Аллаһ, јетир,
Гарабағ јағлы тикәдир.

Ағзымызы ачыб көјә,
Дамчы бизи дөјә-дөјә,
Гамчы бизи дөјә-дөјә,
Јетир, Аллаһ, јетир,
Гарабағ јағлы тикәдир.

Јандым деди,
Јандым...
Нә оду көрүндү,
Нә дә түстүсү.
Јандым дөди,
Илләр мәним шаһидим,
Инанмадылар.
Јандым онун һалына.
Сачларым гар кими ағарды.
Мәни јандырмасајды,
Нараһат јер күрәси
Бу балача синәмә
Дејин нечә сығарды.

Мәнсуријә,
 Олумла өлүмүн һәдди.
 Бурда ајрылыр
 Онларын сәрһәдди.
 Өлүм үзүндә
 Боз күләкләр әсмәкдә.
 Боз тиканлар јолуму кәсмәкдә,
 Боз сифәтләрдә күдурәт, ачыг.
 Гачырам танрыма сары,
 Ајагјалын, башачыг.
 Бу ан көрүрәм
 Бир дәли нәр һајгырараг,
 Мәни бујнузу илә көјә галдырараг,
 Учмагда...
 Боз өлүм көлкөләри ајаг тутуб
 гачмагда.
 Мәнсуријә,
 Чана-чан,
 Гана-ган фәлсәфәси...
 Өлүмүн сон нидасы,
 Олумун көз јашардан
 гәһгәһәси...

БИР ЧИЧӘК
ХӘТРИНӘ
МӘНИ БАҒЫШЛА

МЭНИ БАҒЫШЛА

Јоллар гачыр мөндән,
Күлләр утаныр.
Һава килејини
Төкүр үстүмә.
Ағачлар саралыб,
Солуб елә бил,
Јарпаглар дејинир
Мөним гарама.
Ахшам гәриблији
Дүшүр һәр јана.
Сәһәрин көзүндә
Јујунурам мән.
Амандыр, сачыны
Белә дарама,
Сөнин сачларына
Дүшән нурам мән.
Билирәм хәтринә
Дәјмишәм јөгин,
Көзүм көзләриндән
Узаг дүшүбдүр?
Јохса арамызда
Сазаг дүшүбдүр?
Бәсдир гаршыладын
Гарла, јағышла,
Бир чичәк хәтринә
Мәни бағышла.

Бакы.

Ичимдә мұһарибә вар, мұһарибә.
 Бир дәстә күл,
 Бир дәстә чичәк,
 Сәрһәд олду бизимчүн,
 Гәриб, узаг сәрһәдләр кими.
 Бу сәрһәдләр архасында
 Өлүмә кедән шәһидләрдими күлләр
 Бизим үчүн, Илаһи...

Бакы.

СӘНИН ҮМИДИНЛӘ

Јашајыр гәлбимдә илләрин оду,
Илләр дөзүмә дә өјрәдиб мәни.
Сәни күчәмиздә кордүјүм күндән,
Фикрин достларыма јад едиб мәни.

Сәни көзләмәкдән јорулмаздым мән,
Бир аз һәлим иди бахышларын да.
Әјнимдә бозумтул нимдаш пенчәјим
Јујулду пајызын јағышларында.

Нә ола, габағыма чыхајдын бир күн,
Үрәјим әмр едир јоллара бахым.
Сәни көрмәк үчүн үмидлә долу
Улдуз карванына гошулуб ахым.

Сәнин һәсрәтиндир мәни јашадан,
Бу үмид, бу һәвәс гуртаран дејил.
Бизим башымыза көјдән даш атан,
Дашлары керијә гајтаран дејил.

Бакы, 1973.

О көзлөрдө мөһөббәтин
Илк көзүнү сезирәм мән.
Елө бу ан хәјалымда
Истисинә гызынмаға лајиг олан
Бир көзәлин
Сурәти илө көзирәм мән.
О көзлөрдө һәјатымдан
Бир зөррәми дөнүб галды?
Инди, инди...
Көнлүм дөнүб сыныг телли
Бир саз олду,
Јана-јана
Динди, динди.
Сызылдадым, су чиләнмиш
көз кимијәм.
Көзләриндө јолун азымыш
көз кимијәм.
Һичран гәми кәнчлијимин
Ешг атыны минди, чапды,
Чапды атым, о
көзлөрдән узаглашды.
О көзлөрдө һичраны көр,
Вүсалы көр,
Кәнчлијини илләр боју
Узагда јох, јахында көр.
Будур мәним губар олмуш
Сон һәсрәтим.

Сән төксән дә көз јашыны
Јуја билмәз көзләриндән
Зәррәсини мәһәббәтин.

ЛЕЈЛИ-МӘЧНУН ӘФСАНӘДИР

О данышыр, о ағлајыр,
 О һәм күлүр дәли кими.
 Бәс биз инсан дејиликми?
 О севибдир, севилибдир,
 Демәк онун хош бахты вар,
 Севкинин дә өз вахты вар.
 Бир аз оғлан ушаг кими,
 Бир аз гыз да шылтаг иди.
 Каһ оғланы силкөләјиб,
 Каһ да она үмид вериб чазибәси...
 Фәгәт онлар барышмады,
 Барышмады үрәкләри,
 Барышмады көнүлләри,
 Сәбәбкар да заман олур,
 Күнаһкар да заман олур.
 Бу уғурсуз мөһәббәтдән
 Данышмаг да јаман олур,
 О данышыр.
 Үрәјим дә ода дүшүр,
 О данышыр,
 Варлығымы әфсунлајан бир чичәк гыз
 Јада дүшүр.
 Севә-севә говушмамаг
 Бу заманын дәһшәтидир.
 Инсанларын инсанлара нифрәтидир.
 Һансы јерсиз бир сөз исә,
 Һансы хырда бир сәһв исә
 Ајры салса севәнләри,
 Демәк инди севки јохдур,

Севилән аз, севән чохдур.
Бә'зән мәнә јашамаг да артыг олур,
Һәјатын да мә'сум үзү инди, инди
сыртыг олур.
Севки вардыр, заманын өз һүдудунда
Севки үчүн өлмәк нәдир, күлмәк нәдир.
Севәнләрә бир һәгигәт дејим онда,
Лејли-Мәчнун әфсанәдир...

Бакы.

НӘЛӘ КИ АҖРЫҖЫГ

Нәлә ки аҗрыҗыг, көрүшмәмишик,
Вахт кечир, арада доғмалыг артыр.
Бахыб көј үзүнә севинмәмишик,
Булаг гајнајанда зирвәјә чатыр.

Севиб севилмәк дә дејилдир асан,
Мән сәни севирәм ихтијар чағым.
Сән мәним өмрүмдә бир
илк баһарсан,
Сев мәни, дүнјаја бәхтијар бахым.

Демә ки, јалварым, сәнә әл ачым,
Јох, разы олмарам мән әввәл, ахыр.
Сән мәни севмәсән һараја гачым,
Гызлар вар чаһана көзүмдән бахыр.

Улдузлар кечәләр енир ашағы,
Бәхtimi сынадым, күнәшдир пајым.
Нә лазым улдузун сојуг ишығы,
Күнүн шәфәгиндә алышым, јаным.

НИЈӘ ДӨНДҮН

Көзәл гыз, кетмә сән, дајан, бахсана,
Гәлбими бүрүјүб думан, бахсана,
Сән кетдин, гаранлыг чөкүр, бахсана,
Јолуну дәјишиб, гыз, нијә дөндүн?

Дедим, кәл гулаг ас титрәк сөзүмә,
Инан, вурулмушам гара көзүнә,
Гајыт јолуна кәл, гајыт өзүнә,
Мәһәббәт дејөндә, үз, нијә дөндүн?

Дајан, көзләринә дојунча бахым,
Истәрәм гәлбинә һеј ахым, ахым.
Сәнсән гибләкаһым, сәнсән чырағым,
Одлу бахышымдан, көз, нијә дөндүн?

Бу бир һәгигәтдир, дејилдир хәјал,
Мәләксән, һурисән кәл чанымы ал,
Сән кетдин, дашлара чырпылды Чәлал,
Бир күн гајыдачаг, дез, нијә дөндүн?

Еј адыны билмәдијим,
 Күл үзүнә күлмәдијим.
 Сән еј мәнә јарашан гыз,
 Мәни көрүб алышан гыз.
 Сөјлә, нәдир дәрдин сәнин?
 Тез ағарды рәнкин сәнин.
 Бахышларын бахышымда
 Налә кими,
 Сән көзәлсән, сән зәрифсән
 Лалә кими.
 Сән еј мәнә јарашан гыз,
 Мәни көрүб алышан гыз,
 Дајан...
 Дајан дедим, ај инсафсыз,
 Дајанмадын.
 Бахышларын бахышымда
 Налә кими,
 Сән көзәлсән, сән зәрифсән
 Лалә кими.

Мән сәнин үзүнә килејли кими,
Сән мәнә һөлә дә шүбһәли бахдын.
Әрк едиб сачына атдым әлими,
Бир сөзлә сән мәни јандырыб, јахдын.

ДИЛЛЭН, МЭНЭББЭТИМ

Диллэн, мөнэббэтим, диллэн,
 Јохдур даһа тагэтим.
 Билмэдим һеч јанында
 Нэ иди гэбаһэтим.
 Мэн идим гэдрини,
 Дәрдини билэн.
 Диллэн, мөнэббэтим, диллэн.
 Диллэн, илк севкими сорушурам мэн,
 Диллэн, илк ешгими сорушурам мэн.
 Чаваб вер, дағларда даш өлмадын ки,
 Өзкә үзүкләрә гаш олмадын ки.
 Сәни инчитмишәм,
 Мэн билмәмишәм,
 Адымы, сөзүмү дәјишмәмишәм,
 Нэ гэдәр сән сағсан
 Мэн өлмәмишәм.
 Диллэн, мөнэббэтим,
 Диллэн...

БАХДЫМ ГАТАР ДАЛЫНЧА

Кетдин...
Мәндән ичазәсиз,
Мәндән хәбәрсиз.
Үрәјин долүјду
Синәндә сәнин.
Көзләрин күләрди
Динәндә сәнин.
Кетдин...
Мәним үрәјим дә
Кетди сәнинлә.
Мәним үмидим дә
Кетди сәнинлә.
Ахтардым өзүмү,
Тапа билмәдим.
Ахтардым көзүмү,
Тапа билмәдим.
Үјүрдүм арханча
Мән көзүмү алынча,
Мән өзүмү тапынча,
Гатар тәрпәнди артыг...
Дүшдүм јары јухулу,
Үстүм әтир гохулу.
Мән өзүмү көрмәјә
Бахдым гатар далынча,
Бахдым гатар далынча...

СӘСЛӘ МӘНИ

Сәслә мәни
Күнәш кими
Бир зирвәдән
Мин зирвәјә.
Гој мәһәббәт
Ганад ачсын
Мәһәббәтлә
Јердән көјә...
Сәслә мәни
Дәниз кими
Фыртыналы
бир кечәдә,
Саһил боју
Пычылдашаг
ләпәләрлә.
Дөјәчләјән саһилләри
мәһәббәтлә.
Сәслә мәни
Бир үрәклә...

Бакы.

СӘНСИЗЛИК

Баһардыр, нәдән бу күн
Чичәк чыхмыр гаршыма.
Гоча дәјирман кими
Јер фырланыр башыма.
Күнәш һәрарәт сәпир,
Гыздырмыр мәни нәдән.
Адамлар бир көјнәклә,
Мән пенчәклә кәзирәм.
Күнләр дә сојугганлы,
Сојугсаггал кечирләр.
Гәрибәдир, үч күн әввәл
Бир саат бир күн кими
Мә'налы көрүнүрдү.
Һәјат баһар гоһулу
Күлләрә бүрүнүрдү.
Онда мән төк дејилдим,
Сәнинлә гоша идик.
Ағлыма да кәлмәзди
Сәнсиз галачағам мән.
Кетди раһатлығым да,
Кетди, галмады динчлик.
Јаман ағыр олурмуш,
Инан, күлүм, сәнсизлик.

ИСТӘДИ

Алышды гәләмим, јанды гәләмим,
Јандыгча атәшдән аман истәди.
Азалды севинчим, чохалды гәмим,
Бу дәрдим һалыма јанан истәди.

Узаг јамачларда очаг јери вар,
Галајыб нә вахтса орда јолчулар.
Кедирәм, зирвәдә әримәјиб гар,
Алышан чијәрим јаман истәди.

Сән демә тәбиәт бир һимә бәндди,
Ахшамдыр, ағ думан бүрүјүб кәнди,
Чејраным гәфилдән гырды кәмәнди,
Гачды, үрәјимсә чанан истәди.

Алвирағ¹, күн доғар күнеј јериндән,
Дәниз үздән ахар, булаг дәриндән,
Көнлүм севкилимин ширин дилиндән
Бир вурғун бахыша бир чан истәди.

Будуг.

1. Будуг дилиндә “Одлу күнәш” де-мәкдир.

ИМТАҢАН

Бу кечә јухум да әршә чәкилиб,
Ахшамдан сәһәрә ојаг галмышам.
Илк севки көнлүмә һаким кәсилиб,
Илк дәфә мән сәндән сораг алмышам.

Јашамаг асандыр, јашатмаг чәтин,
Ән бөјүк сынагдыр севиб, сөвилмөк.
Көзәл гыз, һәјатда дүшәр гијмәтин,
Бу јашда сән мәни севмәсән демөк.

Сөз дејә билмирәм һәлә ки сәнә,
Бәлкәләр сәдд чәкиб гаршыма мәним.
Фикирләр, фикирләр чәм олуб јенә,
Кирмәз мүһазирә башыма мәним.

Зәнк сәси, үстүмдән дағ көтүрүлдү,
Өзүмү шах тутуб кечдим јанындан.
Сән субај, нишансыз гыз кими күлдүн,
Мән исә чыхмадым имтаһанындан.

МӘН ҺӘЛӘ КИ

Мән дәлијәм, диванәјәм,
Шама јанан пәрванәјәм.
Үрәк чошур, дилә кәлир,
Мизраб јенә телә кәлир.
Мән сәрв кими сәрванәјәм,
Мән меј кими мејханәјәм.

Гој достларым күсүб кетсин,
Үмидләрин үзүб кетсин.
Сорағымы хәбәр алан
Додағыны бүзүб кетсин.
Мән ахшамлар ајпарәјәм,
Мән сәһәрләр меһпарәјәм.

Баһар дејир мәни динлә,
Чејран дејир мәни сәслә,
Чичәк дејир мәни ијлә,
Бир гыз дејир мән сәнинлә
Ешгә дүшмүш сәјјарәјәм,
Мән онунчун тәјјарәјәм.

Һәм зәрдир, һәм зәрханәдир,
Мәним синәм күлханәдир,
Ғылынч нәдир, галхан нәдир,
Инди һансы зәманәдир.
Демә даһа әфганәјәм,
Јазылмамыш әфсанәјәм.

Дағларын хош һавасы вар,
Дағлы гызын вәфасы вар,
Сүрмәси вар, хынасы вар,
Көзәлләрин даһасы вар.
Кими алым, кими севим,
Мән һәлә ки, биканәјәм.

ТӘСАДУФ

Ушаглыг достум Завәрә.

Растлашдыг, елә бил көһнә танышдыг,
Салам вермәји дә мә'насыз билдик.
Бир анда дәјишдик, күлдүк, данышдыг,
Бајагкы чаванлар биз һа дејилдик.

Дил төкдүк, ширинлик ахды һаваја,
Гызлары јолундан чыхармаг үчүн.
Вачиб ишләримиз галды сонраја,
Сөз алдыг киноја апармаг үчүн.

Достум пәләнк имиш, јаман гызышыб,
Мән дә ки, һеч белә гысганч дејилдим.
Көрдүм фүрсәт дүшүб, ара гарышыб,
Јол боју өзүмү һеј тө'рифләдим.

Бир анлыг јашады бу кеф, бу севинч,
Бир анда јоллара бөлүндүк биз дә.
Достум өз әлини сахламады динч,
“Рәдд олун, һеч абыр јох имиш сиздә”.

Ајрылдыг беләчә ачыглы, јаман,
Ајрылдыг јенидән көрүшмәк үчүн.
Бүтүн күн гыз үчүн кәздик, ај аман,
“Дәли” севкимизи бөлүшмәк үчүн.

Гар жағыр
Үзгөтө, пәңчәрәләрә...
Гызларын сачында
Нахыша дөнүб...
Гар жағыр
Үстүмә
Севдијим гыздан,
Севкиси гыҗачы
Бахыша дөнүб...

Бакы.

Үфүгләрдә көј гырмызы
Галхыр күнәш...
Күнәш јердә,
Гоншумузун назлы гызы
Нечә вахтдыр
Дүшүб дәрдә...
Пәнчәрәмдә ал Күнәшин
Гызыл рәнки
Шәфәг сачыр.
Гоншу гызын әлиндәки
Күл чөләнки...

Губа.

Көзәл гыз көрәндә алышыр чоху,
Чоху да бу сәнәм мәнимдир дејир.
Кәзир кезәлин дә чанында горху,
Мөнә дә кезәллик гәнимдир дејир.

Үрәк атәшдәдир, атәш үрәкдә,
Шама гурбан кедән пәрванә тәқдир.
Дәрдә таб кәтирмир бә'зән үрәк дә,
Севки дә һәјатда јанмаг демәқдир.

Губа.

Чандан әзиз севдијим чанымдакы
чан Губадыр,
Чаныма мөлһәм олан севкили
чанан Губадыр.

Руһума лајла чалыр нәғмәси Гудјалчајынын,
Саһилиндә ујујан бағи-Күлүстан Губадыр.

Аләми бу аләм едән танрымыза
шүкр олсун,
Биз дә аләмдә икән шүкрүнә
иман Губадыр.

Аллаһын гәлб евидир пири-
Күлүстани-Ирәм,
Гүдсијә лајиг олан дәхи
шәрәф-шан Губадыр.

Вәтәнин парәсидир, шәһиди-гәм
ханәси вар,
Ағлајан сары симим, ганына
гәлтан Губадыр.

Чох көзәлләрини севдим ки, севим
јарымы мән,
Севмәјән накәсләрин гәтлинә
фәрман Губадыр.

Дәрбонд, Тәбриз, Гарабағ әсири-
мөһнәтдә икән,
Бизи бир чанда көрән Фәтәлихан,
хан Губадыр.

Сәнә мән чан демишәм, еј анамын
јурду Вәтән,
Чәлалы шаир еләјән Азәрбајчан Губадыр.

Сызлар үрәјим, дәрди гәһәр ичиндәјәм,
Ағлар үрәјим, көр нә тәһәр ичиндәјәм.

Бир кимсэ билмэз нэдү дэрдим
кечэ-күндүз,
Јанырам ичин-ичин, көр нэ
бәһәр ичиндәјәм.

Сәни әфсуна салан Чәлалын да ешги
Бизи хошбәхт едәчәк күллү
бөјүк,
сәһәр ичиндәјәм.

1974.

Галды чаным јар јанында чан илә,
Ишим дүшдү чәтинә ал-ган илә.

Мән ки, дуруб дава-далаш етмәзәм,
Доланарам нөкәр кими хан илә.

Сәһәр сәнин јухуна әл гатмарам,
Ојанарам сүбһ чағы бан илә.

Һәр көрүшдән ајрыланда, әзизим,
Ајрылаг биз бир мәзә хош ан илә.

Арзум будур, тој ејләјиб сәнинлә
Өмүр сүрәк бир нағыл ад-сан илә.

Губа.

Көнлүм пәрваз ејләр, сәнә чан дејән олса,
Охшајыб үз-көзүнү чан-чан дејән олса.

Дүшүбдүр һәр јана сорағы көзәллијинин,
Мейманын оллам сәнин, бир ан
дејән олса.

Кедәрәм гәлбими шам етмәјә сәнсиз,
Ешгиндә күн кими јан-јан дејән олса.

Нејләрәм мән сәни, еј јар, белә кетсә,
Мәндән гејри үзүнә чанан дејән олса.

Бу нә сирдир ки, хәбәрим јох гочалыгдан,
Бәхтәвәрәм, Чәләлә чаван дејән олса.

Губа.

лэпэлэр

Күнәшин шәфәгиндөн
Шө'лә сачыр ләпэләр.
Дәнизин синәсиндөн
Јоллар ачыр ләпэләр.

Саһилин көрүшүнә
Күләк илә кәлирсиз.
Дәнизин додағындан
Һәсрәт илә өпүрсүз.

Сәрин мей әсән кими
Далғаја дөнүрсүнүз.
Күнәш илә ојаныб
Күнәшлә сөнүрсүнүз.

Суларын авазына
Нәғмә гошур ләпэләр.
Каһ оғрун-оғрун кәлир,
Каһ да чошур ләпэләр.

ДАША БАХ,
ЈАЛВАРЫР,
ЖӘЛ ДЕЈИР
МӘНӘ

ДАШЛАР

Ел сәнәткары Гәриб Султанова.

Даша бах, иландыр, гыврылыб јатыб,
Даша бах, бәдәнсиз инсан башыдыр.
О даша илишиб, кәмимиз батыб,
Бу дашы даш едән көз јашымыздыр.

Дашлар ағлајанда дөзә билмирәм,
Мән дә даш олурам ичимдә дәниз.
Талејин көзүнү даш тутуб нәдир?
Нә вахтса бәркијиб даш олуб дәниз.

Дашлар ағлајанда зәлзәлә гопур,
Дүнјаја дәрд кәлир дәрдимин үстә.
Дағдан баш кәтүрүб атлылар чапыр,
Даш олуб төкүлүр сәбримин үстә.

Бу гаја сәбримин сону јох имиш,
Дағын нә дәрди вар дағлар ичиндә.
Нечә даш бачадан түстү чыхырмыш,
Мәним гара дашым ағлар ичимдә.

Мәним гара дашым гара иландыр,
Гара зурнасыны чалыр бу кечә.
Бу гара көјнәјим мәни јандырыр,
Ичим од тутубдур јаныр кизличә.

Ичим од тугубдур, сојугдур чөлүм,
Бу јанғы, бу сүкут нә дејир мәнә?
Даша бах, көзүндә ојнујур өлүм,
Даша бах, јалварыр, кәл дејир мәнә.

ГАҖЫТМЫШАМ

Һ. Чавидә.

Вахтдан уча
Кечилмәмиш јолду бабам.
Ичилмәмиш суду бабам.
Кеч бу јолдан јолун олсун,
Ич бу судан сујун олсун.
Мән Горғудам —Од оғлујам.
Һаггын сәси —Короғлујам.
Бу саз мәним, бу сөз мәним,
Очагдакы бу көз мәним,
Гајытмышам.

Гајытмышам, әзиз анам,
Гајытмышам, әзиз атам,
Салам Сизә,
Гајытмышам евимизә,
Улу торпаг...
Ајағымын гулу торпаг.
Өлүләрин Аллаһысан,
Дириләрин көз јашысан.
Кәл барышаг...
Ағламаға һөјим јох,
Күлмәјә һөвәсим јох,
Динмәјә нәфәсим јох.
Һардасан, Туран анасы?
Туранын һичран јарасы,
Диндирмә, инсан баласы,
Чәнки чалар гавал даш.
Даша дөнмүш кәсик диләм,

Кәсик баш,
Гајытмышам.
Һардасан, илан баласы?
Тале сәни мөһв еләжиб һардаса,
Бәлкә заман сәһв еләжиб һардаса,
Әзрајылы дәф еләжиб һардаса.
Гајыт көрүм,
Гајытмаға үзүм јох...

СӘНИ

**Өлмәз шаиримиз С.Вурғунун
80 иллији мунасибәтилә.**

Сән Одлар јурдунда јаша долмусан,
Халгымла, елимлә гоша олмусан,
Сән ки, өлмәмисән, күнәш олмусан,
Јашадыр чијиндә бу дағлар сәни.

Јазмысан, јанмысан дүз олуб ишин,
Пајызла нә ишин, гышла нә ишин,
Баһара бәнзәјир сәнин кәлишин,
Нә ширин сәсләјир додағлар сәни.

Вагифи халгыма вурғун ејләдин,
Гачары јоллардан сүркүн ејләдин,
О “ала көзләри” солғун ејләдин,
Ахтарыр јахынлар, узағлар сәни.

Хыналы кәклијин бағры сөкүлү,
Чејранлар, чүјүрләр бојну бүкүлү,
Елимин, обамын јары бүлбүлү,
Тәбиәт чөлләрдән сорағлар сәни.

Үстүндән јол дүшмәз уча бир дағын,
Нәмишә сабаһдан кәлир сорағын,
Киши гејрәтисән ана торпағын,
Нәсилләр севәрәк варағлар сәни.

Бағлар дијарында сорағын , изин,
Вурғуну өјрәнин, Вурғуну кәзин,
Бу күн 80 јашлы шаиримизин
Һәр сөзү, кәламы саламлар Сәни.

АДДЫМЛАРЫГ БИЗ

Н.Тусијә.

Јашады заманын гаранлығында,
Әмәли јолунда күнәшә дөнүб.
Һүнәри көјләрин учалығында,
Үрәји јандыгча атәшә дөнүб.

Заман сыхды ону, о сыхылмады,
Һәјатда арзусу кәтирмәди бар.
Чаһана сығмады Тусинин ады,
Она һәјат верди кечә улдузлар.

Јарды әсрләрин даш синәсини,
Голунда бухова дөнүбдү илләр.
Кимсә ешитмәди онун сәсини,
Онун гүввәсини дујду зәнчирләр.

Дүнјанын үзүндә чохду дағ, дәрә,
Каинат көзүнә сирли көрүндү.
О, Јердән көјләрә ачды пәнчәрә,
Фикирләр башында мәсләкә дөндү.

Кими Вәтәнинә көнүл сөзүјлә,
Кими дә хәнчәрлә доғмадыр, әзиз.
Нәсрәддин Тусинин бахан көзүјлә
Бу күн кәләчәјә аддымларыг биз.

МӘН ӨЛӘ БИЛМИРӘМ, НЕЈНИМ

Рамиз Гусарчајлыја.

Кеф ахтарыр јаным, јөнүм,
Сағым, солум һуш адамлар.
Мән өлә билмирәм, нејним,
Улајыр бајгуш адамлар.

Улартысы вајымла бир,
Илимлә бир, ајымла бир,
Тојум битмир, јасым кәлир,
Мән өлә билмирәм, нејним.

Гаралтысы чијнимдәди,
Ағартысы ејнимдәди,
Әзрајыл өз кефиндәди,
Мән өлә билмирәм, нејним.

Дағ синәмдә чәтин гала,
Атым гала, итим гала,
Салам, өлүм, јетим бала,
Мән өлә билмирәм, нејним.

Дүнја мәнә чохдан таныш,
Варым таныш, јохум таныш,
Јор газыјан корум таныш,
Мән өлә билмирәм, нејним.

Танры верән көј түркүндү,
Көј үзүндә өј түркүндү,
Бу чалынан тој түркүндү,
Мән өлә билмирәм, нејним.

ҮРӘҖИМ

Әзиз вә мүгәддәс анам Бәсмәјә.

Чохдандыр анама јалварырам мән,
Гочалма, дүнјада будур диләјим.
Диз чөкүб торпаға аглајырам мән,
Мән дөвран үстәјәм, вурур үрәјим.

Оғул, оғул дејир һәр ахшам, сәһәр,
Јашамаг мәнимчүн олубдур зәһәр,
Көзләри пәришан, үзү күлүмсәр,
Һәсрәтдән чан верән будур үрәјим.

Бу кәлән јолчулар һардан? Һаралы?
Евә бах, тәк галыб кәнддән аралы,
Бир ана јашајыр, гәлби јаралы,
Јухалыр үрәјим, дурур үрәјим.

Билмәди дүнјаја кәлән илини,
Вәфасыз гочалыг әјиб белини,
Ај улу бабамын ширин кәлини,
Ана күнәшә бах, одур үрәјим.

Будуг.

ДУРМУШАМ ХАЛГЫН ИЧИНДӘ

***Р.Гусарчајлынын “Өмүр гапылары”
китабына итһаф.***

Јеришим чархы бездириб,
Дурушум вахты бездириб,
Табутум тахты бездириб,
Мән өлү тахтын ичиндә.

Һагдан кәлән бахтым ачыг,
Бах үзүмә, дағлара чых,
Ағачдөлән, тахтыма чых,
Гурд јејир халгы ичиндә.

Тахтдан уча тахт кәзирәм,
Вахтдан уча вахт кәзирәм,
Бир атылмыш чарх кәзирәм,
Фырланым чархын ичиндә.

Нә сијасәт, нә сирнәнди,
Нә гијамәт, нә пирнәнди,
Гозбелинки гәбирнәнди,
Улајыр архын ичиндә.

Тәбриздә дәлим ојнады,
Дәрбәнддә кәмим ојнады,
Кәлди өлүмүм ојнады
Отузун, гырхын ичиндә.

Һагдан һагга доғулмушам,
Булаг кими дурулмушам,
Өзүмдән гала гурмушам,
Дурмушам халгын ичиндә.

МУБАРӘК ОЛСУН

Муған памбыгчыларына.

Узагда ағаран чөлләр көрүнүр,
Дүз јолун јолчусу кедир чох асан.
Памбыг дәнизини көрмәк истәсән,
Кәрәк бир тәпәјә галхыб бахасан.

Муғанын дүзләри бәрәкәтлидир,
Јоллары јолчудан бач алан дејил.
Көјләри арабир думан сарыјыр,
Бурда адамлар да гочалан дејил.

Тарлалар бојланыр бири-биринә,
Гозалар кәл дејиб сәсләјир сәни.
Нечә кәнд көзәли бахыр узагдан,
Бир гыз ешгә дүшүб изләјир мәни.

Мәһсул бајрамына гонаглар кәлир,
Бу пајыз Муғанда тој кәрәк олсун.
Зурнанын зил сәси көјә јүксәлир,
Ај Муған, бајрамын мүбарәк олсун.

1972.

АТА НӘСИҤӘТИ

Гонаг дүшдүм Күргырағы кәндләрә,
Ана көрдүм баласына чан дејир.
Чағырыб јанына мән нечә кәрә,
Ата көрдүм өвладына ган дејир.

Дејирләр аталар оғул истәјәр,
Ананын арзусу гаракөз бир гыз.
Мән ата көрмүшәм көзәл гызы вар,
Гыз да дајанмајыр атасыз јалгыз.

Гызлар, шикајәтим сиздән-сизәдир,
Сиз ки бәләдсиниз мәним гәлбимә.
Демәјин әввәлдән бу ејһам нәдир,
Ата килејлијмиш гызындан демә.

Өвлад өз борчуну гајтарсын кәрәк,
Гызлара тәнбәллик һеч јарашмајыр.
Ағачдан мејвәни кал нөчә дәрәк,
Булаг гајнамамыш дүзү дашмајыр.

Полад бәрк олса да көврәқдир анчаг,
Гәфил бир зәрбәдән сынар, сөкүләр.
Ата нәсиҥәти дујмајан өвлад,
Вахтсыз чичәк кими јанар, төкүләр.

1973.

Д Е Ј И Ш М Ә

Шаир

Башына дөндүжүм, ај чаван ашыг,
Соруш дост һалыны ај күлә-күлә.
Ај кими ачыг ол, күн кими ишыг,
Сүркүнән дөвраны ај күлә-күлә.

Ашыг

Шаирим, сәбр ејлә инди һәләлик,
Ше'риндә бирләшиб
Һикмәтлә билик,
Нә јахшы јар олду бизә кишилик,
Күнәш јанды, деди Ај күлә-күлә.

Шаир

Һөкмү бөјүк олур улу дағларын,
Сал синәм үстүнә шахтасын, гарын,
Һәјатда киши төк гочаланларын,
Олкинән онлара тај күлә-күлә.

Ашыг

Кедәрәм дағлара јайда гар олса,
Дөшдә чичәк олса, дөшдә нар олса
Кимдә һүнәр олса, е'тибар олса,
Сәс дүшәр һәр јана, һај күлә-күлә.

Шаир

Төкүлүб үзүнә гара телләри,
Сығалла әлинлә, дара телләри,
Јарашыр севдијин јара телләри,
Гој башын көксүнә, сај күлә-күлә.

Ашыг

Вурғунам гызлара, вурғунам өзүм,
Чохдур үрөјимдә онлара сөзүм,
Һашымам, көзәлә алышан көзүм
Ахырда олачаг зај күлә-күлә.

Шаир

Дејәсән дәјишди ашығын һалы,
Гәриб дилә кәлди, Кәрәм јаралы,
Һашым, дағлар оғлу шаир Чөлалы
Елләрдән елләрә јај күлә-күлә.

1972.

АРАГДЫР, АРАГ

Башы думанладан, үзү күлдүрән,
Көзү хумарладан, дизи бүкдүрән,
Әјрини дост билән, дүзү күсдүрән,
Мәчлиси севдирән арагдыр, араг.

Ағлы да, һисси дә алыр әлиндән,
Сөзләри баш-ајаг салыр дилиндән,
Көрпә ушаг кими тутуб әлиндән
Ағладан, күлдүрән арагдыр, араг.

Өзү илә вурмаға таныш ахтарыр,
Јолуну, изини јанлыш ахтарыр,
Үнваны итириб, саваш ахтарыр,
Дилсизә дил верән арагдыр, араг.

Сәрхошун ајаг да бахмыр сөзүнә,
Күчәләр дар кәлир онун көзүнә,
Јыхылыр, дүшүнүр өзү-өзүнә,
Һәддини билдирән арагдыр, араг.

Вичдана, гејрәтә чевирди арха,
Сән евләр дағыдан шејтана бах а,
Үз-үзә, көз-көзә, додаг-додаға,
Досту “дүшмән” едән арагдыр, араг.

Арагарышдыран, динсиз, имансыз,
Мәрди намәрд едир, чанлыны чансыз,
Һәр чүр төһлүкәдән даһа амансыз,
Инсаны өлдүрән арагдыр, араг.

МЭН КҮНЭШИН
ЕЛЧИСИЈЭМ

МӘН КҮНӘШИН ЕЛЧИСИЈӘМ

Мән Күнәшин елчисијәм,
Күнәш олуб нәнәм мәним.
Гызыныблар истисинә
Бабам мәним,
Анам мәним,
Атам мәним...
Истәјирәм Јер үзүнә
Күнәш кими күлүмсүнүм...
Мән Күнәшин елчисијәм,
Нә одлудур күнәшимин зәррә бојда
бир шө'ләси.
Мән ахшамын, күнбатанын
Инсанлара, каината бәхш олуан
бир көлкәси...
Мән күнәшин елчисијәм,
Һәрарәтим галха биләр
Јүзә, минә...
Јандырарам үрәкләри
од, аловла,
Бошалдарам үрәјими
Синә, синә...
Мән Күнәшин елчисијәм
Күнәшдән од јандырмышам.
Низаминин очағыны,
Фүзулинин чырағыны
Јандырмышам.
Мәсләкими, истәјими
Јандырмышам...

Мән Күнәшин елчисијәм,
Күнәш олуб нәнәм мәним.
Гызыныблар истисинә
Бабам мәним,
Анам мәним,
Атам мәним.
Истәјирәм Јер үзүнә
Күнәш кими күлүмсүнүм...

Мән күнәшәм, күнәш мәнәм,
Күнәш юхса гаранлығам.
Мән атәшәм, атәш мәнәм,
Јансам әкәр бир анлығам.

Мән инсанам, инсан мәнәм,
Бу чаһана сыға-сыға.

Һикмәт мәним сөзләримдир,
Зәһмәт дедим әлләримә.
Гүдрәт мәним өз јеримдир,
Шөһрәт вердим Вәтәнимә.

Мән чаһанам, чаһан мәнәм,
Өз дағым вар, өз дәнизим.
Чошан мәнәм, ахан мәнәм,
Чаһан адым, заман изим.

Мән дөнмәзәм!
Мән сөнмәзәм!
Мән өлмәзәм!
Јашадығым бу замана
Вердим гијмәт...
Мән заманам, заман мәнәм,
Биз икимиз әбәдијјәт.

МӘН ЕЛӘ ДӨНДҮМ

Достлар, хәзан вуран бир јарпағам мән,
Палыд мешәсиндә хәзәлә дөндүм.
Даһиләр јетирән бир торпағам мән,
Бу күн дәјмә-дүшәр “көзәлә” дөндүм.

Мәни тәләсдирир, гачырыр заман,
Хәјалы башымдан учурур думан,
Гоча дәјирманам, гоча дәјирман,
Ај елләр, ешидин, мән селә дөндүм.

Күлләрин гәдрини кәлән јаз биләр,
Елләрин дәрдини динән саз биләр,
Ким дејир һәјатда “күлән” аз биләр,
Бахтсыз гочалмышам, әнкәлә дөндүм.

Даһи доғулмадын, кимдән утандын,
Ахыр ки, күн кәләр учалар адын.
Дедиләр нә олду, шаир олмадын,
Бағлы гапыларда кет-кәлә дөндүм.

Мәним фикир долу одлу үрәјим
Алышыр күн кими, јаныр күн кими.
Ана Вәтәнимдән будур диләјим,
Мәни говаласын бир сүркүн кими.

Шаир јашамасам, шаир олмасам,
Гәләмим мизрабдыр, мән телә дөндүм.
Достлар, хәзан вуран јарпаг олмасам,
Бу елләр мәнимдир, мән елә дөндүм.

ТӘЛӘСИН, ИНСАНЛАР

Тәләсин, инсанлар, јашамаг үчүн,
Тәләсин, һәр анын өз гијмәти вар.
Тәләсин, чаванлар, учалмаг үчүн,
Билирәм һәјатын өз һикмәти вар.

Тәләсин, тәләсин учалмаг үчүн,
Илләри беләчә тутуб дурмајаг.
Субајлыг, султанлыг, чаванлыг үчүн,
Тәзәдән кичилиб ушаг олмајаг.

Бир ана ағлајыр бешик башында,
Бешик дә дарыхыр, лајласыз галыб.
Башы думанлыдыр каинатын да,
Дүнјанын өзү дә анасыз галыб.

Һардаса ачылыр сојуг күлләләр,
Һардаса бир инсан чапылыр инди.
Һардаса атомлар, ах нәләр, нәләр,
Күнәшин көзүнә атылыр инди.

Һардаса фәрјад вар, һардаса нәғмә,
Һардаса гушлар да чәмәнсиз галыб.
Нә гәдәр сәрһәд вар, нә гәдәр өлкә?
Бу күн Вәтәниндә Вәтәнсиз галыб.

Тәләсин, инсанлар, сүлһә тәләсин,
Көзләмәк мә'насыз өлмәк кимидир.
Мән инди дүшүндүм, мән инди билдим,
Үмид сон ајагда күлмәк кимидир.

ЕШИДИН СӘСИМИ

Инсанлар, ешидин мәним сәсими,
Идрака, инама диз чөкүр заман.
Инсанлар, ешидин мәним сәсими,
Бәхтијар талели инсанам, инсан.

Инсанлар, ешидин мәним сәсими,
Атом дүнјасында јашајырыг биз.
Јатыр музејләрдә сојуг низәләр,
Тарихин јүкүнү дашыјырыг биз,
Тарихсә билмирик дүшүнүр нәләр.

Инсанлар, ешидин мәним сәсими,
Суала дөнмәсин бу көзәл һәјат.
Арзулар, әмәлләр күл ачан јердә,
Силаһлар һаггында дүшүнмәјәк биз.
Инсан нәфәси илә күл, еј каинат,
Бир дә сәнкәрләрдә үшүмәјәк биз.

Инсанлар, ешидин мәним сәсими,
Сүлһдүр, сәадәтдир сабаһым мәним.
Инсанлар, ешидин мәним сәсими,
Күнәшә, күнәшә узаныр әлим,
Сүлһдүр, сәадәтдир сабаһым мәним.

Губа.

Өзүм өз ичимдә әријирәм мән,
Күнәш чамалымы өпүр гајалар.
Күнәшә, торпаға баш әјирәм мән,
Һардаса дәнизә төкүлүр чајлар.

Көјләрин үзүндә сирли бир мә'на,
Сирдир үрәјим дә, сирдир илһам да.
Дағлар гүрурумдур, ана, ај ана,
Торпағын ичиндә мин ил галсам да,
Сәни севәчәјәм мән јана-јана.

ЈАШАЈА БИЛМӘЗ

Ендир гылынчыны мәним башыма,
Јүз јол өлүм чыхыб мәним гаршыма.
Бахма чаванлыға, бахма јашыма,
Гылынчлар кәсәрсиз јашаја билмәз.

Дан јери сөкүлүр, јағыр һеј долу,
Нечә кедәчәјәм бу чәтин јолу,
Өмрүндә, күнүндә бир инсан оғлу,
Дүнјадан хәбәрсиз јашаја билмәз.

Заман сығал чәкир ракет атына,
Туфанлар әсмәсә галхмаз фыртына,
Улдузлар чыхса да күнүн тахтына,
Каинат күнәшсиз јашаја билмәз.

Һәјатда јашајыб, һәјаты андыг,
Кимә диз чөкмүшүк, кимә инандыг,
Сөздә әфсанәви алышдыг, јандыг,
Пәрванә атәшсиз јашаја билмәз.

Чичәкләр баһарсыз, күлләр баһарсыз,
Чејранлар, чүјүрләр итәр сорагсыз,
Үрәкләр аловсуз, көнүлләр јарсыз,
Инсанлар севкисиз јашаја билмәз.

Дүнја башдан-баша севкидир елә,
Милјонлар бир күндә кәтирир дилә,
Өмрүнү бәхш едән назлы бир күлә,
Бүлбүл дә нәғмәсиз јашаја билмәз.

Әгидәм ваһиддир, јолундан дөнмәз,
Илһамым Күнәшдир, илһамым сөнмәз,
Һәјат јашадыгча шаир дә өлмәз,
Чолаал да Вәтәнсиз јашаја билмәз.

Мән дөнүб даш олсам гавалдаш кими,
Мин ил өз һалыма ағлаја билләм.
Бир дамла јаш олсам гызыл гаш кими,
Күнәши көзүмдә сахлаја билләм.

Мин илди бәхtimi заман сынајыр,
Тале чырағымы сөнмәјә гојмур.
Мин илди евимдә шаман ағлајыр,
Бабамын руһуну өлмәјә гојмур.

Мин илди ичимдә күман, сәксәкә,
Мин илди јолларда ағ атлы чапыр.
Бабам ағ кејимли думанды бәлкә,
Дағлара сөјкәниб тәсәлли тапыр.

Мин иллик тәсәлли, мин иллик үмид,
Мин иллик сәбримин гул гапысында.
Доғудан Батыја кимди илк шәһид?
Ким бизи өлдүрүб пул гапысында?

Ким бизи өлдүрүб? Кимин јеринә,
Гылынчлар, галханлар кара да кәлмир.
Дүшмүшүк гујунун дәрин јеринә,
Мин агил јығышыб чыхарда билмир.

Ким бизи өлдүрүб? Вар икән јохуг,
Јыхды бу милләти нәфси итиләр.
Һаггы сөјләмәјә нејчүн горхуруг?
Сорур ганымызы тахтабитиләр.

Ким кими өлдүрүб гисас алачаг,
Гисас гијамәтдә күләчәк, Аллаһ.

Бу мөһнәт кимләрә мирас галачаг,
Кимләр јеримизә өләчәк, Аллаһ.

Кимләр јеримизә баш сындырачаг,
Башлар јерә дәјиб даш сындырачаг,
Мәни дә бу ше'р јашатдырачаг,
Бах онда тәзәдән доғулачағам,
Өзүмә, кәндимә гајыдачағам.

Дамлары ширәли, бачасы ағды,
Чаваны шәһәрли, гочасы дағды,
Нәнәмин тахчада бохчасы варды,
Бири вар, бири јох ичим ағлајыр.

Дағлара сојкәниб, даша бәнд олуб,
Кимә севинч олуб, кимә дәрд олуб,
Бир кәндин јеринә нечә кәнд олуб,
Нәм дағы, араны өлчүм, ағлајыр.

Мин евин јериндә әлли ев мәним,
Мин “дәли” јеринә әлли “див” мәним,
Бајаты чағыран “әһликеф” мәним,
Дағларым, дашларым нејчүн ағлајыр?

Торпаға басдырын өлү кәндләри,
Өлү адамлары, өлү дәрдләри,
Гурдла гардаш олуб кәндин итләри,
Инәјим, гојунум, кечим ағлајыр.

Нүһүнүн тәндири, барысы галыб,
Тәндирин ичиндә гарысы галыб,

Аллаһын төк бирчә чарасы галыб,
Кәндимә гајыдан көчүм аглајыр.

Дағ кәнди бурада һәр гаја, һәр даш,
Өзәлдән олубдур мәнимлә сирдаш.
Дәрәләр көрмүшәм нә гәдәр дәрин,
Булаглар көрмүшәм буз кими сәрин.
Гојун отармышам јамачда, дүздә,
Мән нечә шәкилдә, мән нечә үздә,
Инсанлар көрмүшәм, һәјат көрмүшәм.
Үрәк дилә кәлиб маһныјла, сөзлә,
Дағлара бахмаға алышыб көз дә.

Дөвран көрүрәм ки, пәрвазланыб гыш,
Гар јағыр јоллара һеј нахыш-нахыш.
Чајын кәнарында гоча дәјирман,
Кечән заманларын јадикарыдыр.
Көјәрир һәлә дә балача хырман,
Елин сәрвәтидир, елин варыдыр,
Кечән заманларын јадикарыдыр.

Бир јанда Бабадағ, бир јанда Шаһдағ,
Башымын үстүндә јаныр Алвирағ.
Гајалар гылынчы чәкиб үстүмә,
Мәнә һәгигәти дүз даныш дејир.
Дашлар јол үстүндә дуруб гәсдимә,
Бабам ағыр-ағыр кечиб гыш дејир,
Инди нә замандыр, дүз даныш дејир.

Габарлы әлләрим иш көрән заман,
 Азадлыг ичимдә көјәрән заман,
 Синәмдән јаралы шәһидәм, Аллаһ,
 Халглар азад олур, сән бир ишә бах,
 Нөкәрләр һәлә дә алданыш дејир.
 Бабам ағыр-ағыр кечиб гыш дејир,
 Инди нә замандыр, дүз даныш дејир.

Бир оғул дүнјаја кәлди дедиләр,
 Хонча бәзәдиләр, ширни једиләр.
 Тахта дирәкләрдән асылыб бешик,
 Анасы јанында һеј чәкир кешик.
 Һәрдән ширин-ширин дејир бајаты,
 Ағрылар ичиндә кечир һөјаты.

Ана лајла чалыр, һава гаралыр,
 Көј үзү тутулуб, јағыш јағачаг.
 Үфүгләр гаралыр, күнәш саралыр,
 Дағ чајы гәзәблә ашыб-дашачаг,
 Үфүгләр гаралыб, јағыш јағачаг.

Ана лајла чалыр будуг дилиндә,
 Көрпә дә ојагдыр, анаја бахыр.
 Кәлиб баш чәкмәјә гоншу кәлин дә,
 Көрпә даш ојунчаг тутуб әлиндә.
 Һејрәтлә әтрафа, чаһана бахыр,
 Чөлдә јағыш јағыр, илдырым чахыр.

Ана лајла чалыр, кимәм, нәчијәм?
 Дилим вар, елим вар бу дағда, гардаш.
 Мән һаггын сәсијәм, ја диләнчијәм?
 Мин иллик тарихим олуб гара даш,

Дилим вар, елим вар бу дағда, гардаш.

Ана лајла чалыр гәзәблә, кинлә,
Суаллар ичиндә суаллашырам.
Мән кимәм? Ај ана, сәсими динлә,
Чанымла, ганымла гошалашырам.
Нә хошбәхт имишәм дүнән сәнинлә,
Бу күн бөјүмүшәм, башгалашырам.

Мән кимәм? Чаваб вер, еј улу торпаг,
Үстүндә һәсрәтлә көз ачмадыммы?
Еј ганлы, гадалы, горхулу торпаг,
Мәни охшамаға сөз тапмадынмы?
Одур, ушағлығым көјә даш атыр,
Көјдән асылан даш јерә гајытмыр.

Мән кимәм? Дәрк едим өзүм-өзүмү,
Өз ана јурдумда гәрибәм нәдир?
Бир мәзар өнүндә силдим көзүмү,
Мәним һарајымы кимсә ешитмир.

Кимсәјә сөз дејиб умачағым јох,
Көзүмү көз билиб јумачағым јох.
Мән лалам, мән карам, мән
корам јәгин,
Ај ана, бағышла, нанкорам јәгин.

Кимсәјә дост дејиб сынамағым јох,
 Аллаһы, бәндәни гынамағым јох.
 Саламсыз, кәламсыз кечир адамлар,
 Итир өз ичимдә итир адамлар.
 Нә кәндим таланыр, нә гучағым јох,
 Нә одум галаныр, нә очағым јох.

Мән кимәм? Гој сакит ачым гәлбими,
 Динсин јана-јана бир саз һавасы.
 Кечили дағым да Чәнлибелдими?
 Башымда јурд дәрди, Араз һавасы.

Мән кимәм? Јүкүмү заман дашыјыр,
 Ади вәтәндашам, ади инсанам.
 Гафгаз дағларында бир халг јашајыр,
 Орда лајла чалыр мүгәддәс анам.

Һәр баһар дағлара бујурун, кәлин,
 Анам ширин-ширин тәндир галајыр.
 Үзүмдән, көзүмдән өпүр, ағлајыр,
 Гар кими сачыма күлүр, охшајыр.
 Еј танры севәнләр, ешидин, билин,
 Гафгаз дағларында бир халг јашајыр.

Көзүмдән јаш ахыр, үрәјимдән ган,
 Дүшүнмәк нә гәдәр чәтиндир, чәтин.
 Илләри әләкдән кечирән заман,
 Бахыб тәлејинә кор һәгигәтин,
 Дејирәм гырхы да адламышам мән,
 Дејирәм јолларда галмамышам мән.

Һара баш чәкмишәм мәнзилим олуб,
Өз сөзүм, сөһбәтим, өз изим олуб.
Нә вахтса ушагдым, ади бир ушаг,
Һалал зәһмәтимлә гоша олмушам.
Шәһәр һәјатындан узаг, чох узаг,
Бир кәнддә доғулуб јаша долмушам.

Дағлара архадыр бизим кәндимиз,
Итән варағыдыр гоча тарихин.
Бизим адәтимиз, бизим дилимиз,
Чилик-чилики олмуш мәһәббәтимиз.
Ғајанын көксүнә сыхылмыш хәнчәр,
Һәр сөзү, кәламы дилләрдә әзбәр.
Бир халгын дағларда изи дејилмиш?
Сирри билинмәјән гоча тарихин,
Тарихләр ичиндә уча тарихин,
Дағлардан бојланан көзү дејилмиш?

Илаһи, даш олмаг истәјирәм мән,
Атылым бир күнчә галым дојунча.
Дашлары јаныма сәсләјирәм мән,
Дашлар ушаг кими гачыр далымча.

Дашлар ушаг кими гачыр далымча,
Мәндән исти нәфәс, сығал истәјир.
Бир дашдан әјилиб бағыр алынча,
Бир даш мәндән күсүб нағыл истәјир.
Дашлар ушаг кими гачыр далымча,

Јол үстүндә тәк дајаныб Әнбәрә,
 Пирбәнөвшә, Пирәдастан, Кендәрә,
 Гарачајдан кедиб чыхсан Минбәрә,
 Имам дајы, чал ки, Вәтән јахшыдыр.

Гарт дәрәси, гурд дәрәси,
 Очаг јери, јурд дәрәси,
 Еј пирләрин нур дәрәси,
 Ишығыма, одума кәл.

Будуг дејил, буд-оғузду,
 Гурдун оғлу, гурд-оғузду,
 Түркүн голу јурд-оғузду,
 Очағыма, сојума кәл.

Даш үстүнә даш дүшәнди,
 Әл узатдым даш үшәнди,
 Даш ганадлы гуша дөндү,
 Чығырыма, јолума кәл.

Даш оғлујам, дашдыр адым,
 Дашы дашдән ајырмадым,
 Көјә галхдым аддым-аддым,
 Јерә дүшдүм, бојума кәл.

Дағда битир гар ағачы,
 Нәр будағы дар ағачы,
 Бабадағым дор ағачы,
 Јағышыма, долума кәл.

Мән бу дағын баласыјам,
Будуғун чан галасыјам,
Аллаһ, бир күн јанасыјам,
Ағушума, тојума кәл.

Губа-Будуг.

СОН СӨЗ ӘВӘЗИ

Көз ачыбды Чаф дүзүндә,
 Журду бу дағлар Чөлалын.
 Сачларына тәзә-тәзә
 Дүшүр һәлә гар Чөлалын.

Дәмәт тутдуг биз бағында,
 Һәр күл әкиб өз бағында,
 Сәнәт бағы, сөз бағында
 Вар һәмишә бар Чөлалын.

Дағлашыб, дағлар оғлуду,
 Дағларын чағлар оғлуду,
 Шаманлар, јоғлар оғлуду,
 Синәси саз, тар Чөлалын.

Будугун пајыз фәслиди,
 Бу дағын Оғуз нәслиди,
 Илһамы јаз нәфәслиди,
 Јох күлүндә хар Чөлалын.

Шаир киши, озан киши,
 “Мән кимәм”и јазан киши,
 Өлүмә кор газан киши,
 Гопузу ағлар Чөлалын.

Һәзинди кәрајлы кими,
 Һагдан илһам пајлы кими,

*Рамиз Гусарчајлы кими,
Гәләм досту вар Чәләлын.*

*Ачыламаз сөздә бирин,
Тәнһа гојмаз дүздә бирин,
Тә'рифини јүздә бирин
Јазды Бәхтијар Чәләлын.*

Бәхтијар ӘРШАД
Азәрбајчан ЈБ-нин үзвү

КИТАБЫН ИЧИНДӘКИЛӘР

*Јериндән ојнадылан дашларын
поезијасы (Рамиз Гусарчајлы) 3*

МӘН ВӘТӘНИ СЕВМӘСӘМ

Мән Вәтәни севмәсәм 6

Мәним аналы јурдум 7

Вәтән истәјир 8

Әскәр мәктубу 9

Мүбариз кешиқдә 10

Кәлирсән 11

Кәл, баһар 12

“Нечә дә көзәлдир мәнә бу кечә” 13

Говушмаг үчүн 14

Јашајајды каш 15

Кеч олар 16

Чал көрүм 18

Мешә кәлин көчәчәк 19

Мән фәһләјәм 20

Галалар 21

Даша дәнүб 22

Бабадағ бајатылары 23

“Јелкәнсиз кәмијәм, јелкәнсиз кәми” 25

“Бу мәнәм” 26

МӘНИМ КИМЛИЈИМИ МӘНДӘН СОРУШМА

Аман вер 28

Һагг нәғмәси охујрам 30

Атам евдән кедирди 32

Гајтар мәни кәндимизә, аначан 34

Илаһи, даш олмаг истәјирәм мән 35

Кәл 36

Сәс **37**

“Мән јаланчы, сән јаланчы” **38**

Бу даш мәндән нә истәјир **39**

“Дүнја дәјирман дашыды” **40**

“Чармыха чәкин мәни” **41**

“Сәбримин касасы доласы имиш” **42**

Көзләјир **43**

“Мәним о јаныглы түтәјим һаны” **44**

Көбәләк **45**

Вичдан мөһкәмәси **46**

Чалма мәни, чалма, илан баласы **48**

“Ахшам олур” **50**

Вәтән **51**

Анымлар **53**

“Мәнсуријјә” **58**

БИР ЧИЧӘК ХӘТРИНӘ МӘНИ БАҒЫШЛА

Мәни бағышла **60**

Бир дәстә күл **61**

Сәнин үмидинлә **63**

“О көзләрдә мөһәббәтин” **64**

Лејли-Мәчнун әфсанәдир **66**

Һәлә ки ајрыјыг **68**

Нијә дөндүн **69**

“Еј адыны билмәдијим” **70**

“Мән сәнин үзүнә килејли кими” **71**

Диллән, мөһәббәтим **72**

Бахдым гатар далынча **73**

Көзәлсән **74**

Сәслә мәни **75**

Сәнсизлик **76**

Истәди **77**

- Имтаһан **78**
 Мән һәлә ки **79**
 Тәсадүф **81**
 “Гар јағыр” **82**
 “Үфүгләрдә кәј гырмызы” **83**
 “Көзәл гыз кәрәндә алышыр чоху” **84**
 “Чандан әзиз севдијим чанымдакы
 чан Губадыр” **85**
 “Сызлар үрәјим, дәрди-гәһәр
 ичиндәјәм” **87**
 “Галды чаным јар јанында чан илә” **88**
 “Көнлүм пәрваз ејләр, сәнә чан
 дејән олса” **89**
 Ләпәләр **90**

ДАША БАХ, ЈАЛВАРЫР, КӘЛ ДЕЈИР МӘНӘ

- Дашлар **92**
 Гајытмышам **94**
 Сәни **96**
 Аддымларыг биз **98**
 Мән өлә билмирәм, нејним **99**
 Үрәјим **101**
 Јоллар, чығырлар **102**
 Дурмушам халгын ичиндә **103**
 Мүбарәк олсун **105**
 Ата нәсиһәти **106**
 Дејишмә **107**
 Арагдыр, араг **109**

МӘН КҮНӘШИН ЕЛЧИСИЈӘМ

- Мән күнәшин елчисијәм **112**
 “Мән күнәшәм, күнәш мәнәм” **114**

“Чәтиндир кәрәкли бир инсан олмаг” 1

Мән елә дөндүм **116**

Тәләсин, инсанлар **118**

Ешидин сәсими **119**

“Өзүм өз ичимдә әријирәм мән” **120**

Јашаја билмәз **121**

МӘН КИМӘМ

Мән кимәм (поема) **124**

Сон сөз әвәзи (Бәхтијар Әршад) **134**

Чэлаләддин
М ә н к и м ә м
(ше'рләр вә поема)

БАКЫ – ШИРВАННӘШР – 2000

Компүтер ичрачысы **Һәјат МАҺМУДОВА**
Чап сехинин мүдири **Күлтәкин МЕНТИЈЕВА**
Техники ичрачы **Телназ ЧӘБРАЈЫЛОВА**
Чилдчи **Һәмийјә ҺЕЈДӘРОВА**

Јығылмаға верилиб **01.06.2000.**
Чапа имзаланыб **04.06.2000.**
Форматы **84x108 1/32.**
Сајы **500.**